

การจัดการองค์ความรู้
Knowledge Management (KM)

เรื่อง

“แนวทางการวิเคราะห์งบประมาณเพื่อการส่งเสริมสหกรณ์”

โดย

กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดปัตตานี

คำนำ

แนวทางการวิเคราะห์ห้บการเงินเพื่อการส่งเสริมสหกรณ์ฉบับนี้ได้จัดทำขึ้นเพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการบริหารการเงินให้กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ ฝ่ายจัดการสหกรณ์ หรือผู้ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางการวิเคราะห์รายงานทางการเงินและงบการเงินของสหกรณ์ โดยการเลือกใช้เครื่องมือที่นำมาวิเคราะห์อย่างเหมาะสม

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดปัตตานี ได้จัดทำแนวทางการวิเคราะห์ห้บการเงินเพื่อการส่งเสริมสหกรณ์ สำหรับเป็นเครื่องมือให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์นำไปใช้ประโยชน์ในการแนะนำส่งเสริมสหกรณ์ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือฉบับนี้จะมีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในการส่งเสริมสหกรณ์ หากมีข้อผิดพลาดประการใด คณะผู้จัดทำขออภัยมา ณ ที่นี้

กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการบริหารการจัดการสหกรณ์

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดปัตตานี

มิถุนายน 2565

บทนำ

1.ความรู้ทั่วไป

“สหกรณ์” ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 หมายความว่า คณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมโดยช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันและได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติ (พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542)

2.งบการเงิน

“งบการเงินสหกรณ์” หมายถึง รายงานที่แสดงข้อมูลอันเป็นผลจากการดำเนินกิจการของสหกรณ์ ซึ่งประกอบไปด้วย งบแสดงฐานะทางการเงิน งบกำไรขาดทุน งบกระแสเงินสด หมายเหตุประกอบงบการเงิน

2.1 งบแสดงฐานะทางการเงิน (Statement Of Financial) คือ รายงานทางการเงินที่ทำขึ้นตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป เพื่อแสดงให้เห็นฐานะทางการเงินของกิจการ ณ วันใดวันหนึ่งว่ามีสินทรัพย์และหนี้สินประเภทอะไรบ้าง เป็นมูลค่าเท่าไร มีทุน(ส่วนของเจ้าของ) เป็นจำนวนเท่าใด โดยในการจัดทำงบแสดงฐานะทางการเงิน จะถือหลักความสัมพันธ์พื้นฐานจากสมการบัญชี “สินทรัพย์ = หนี้สิน + ทุน (ส่วนของเจ้าของ) งบแสดงฐานะทางการเงินสามารถนำมาคำนวณอัตราส่วนต่างๆสำหรับใช้วิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน เช่นการวิเคราะห์สภาพคล่อง ความสามารถในการชำระหนี้ ความสามารถในการทำกำไร ความสามารถในการจ่ายปันผลของสหกรณ์ และในการนำเสนองบแสดงฐานะทางการเงินจะต้องมีการนำเสนอเปรียบเทียบบัญชีทรัพย์สิน หนี้สิน และทุนของสหกรณ์ ณ วันสิ้นงวดปีปัจจุบันกับยอดคงเหลือบัญชีดังกล่าว ณ วันสิ้นงวดก่อน จึงสามารถเปรียบเทียบและใช้ข้อมูลในอดีตเพื่อพยากรณ์ข้อมูลทางการเงินของกิจการในอนาคตได้

2.2 งบกำไรขาดทุน (Income Statements) คือ งบที่รายงานถึงผลการดำเนินงานของสหกรณ์ในรอบการดำเนินงานสำหรับงวดบัญชีหนึ่ง มีการแสดงรายการรายได้และค่าใช้จ่าย ที่เกิดขึ้น ณ รอบการดำเนินงานสำหรับงวดบัญชีหนึ่ง งบกำไรขาดทุนจะสะท้อนถึงความสำเร็จในการดำเนินกิจการ สหกรณ์สามารถนำผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ใช้พยากรณ์แนวโน้มผลการดำเนินงานของกิจการในอนาคตได้ แต่ต้องคำนึงว่า ในแต่ละสหกรณ์มีการเลือกใช้นโยบายการบัญชีที่ต่างกันจะส่งผลกระทบต่อทำให้กำไรของสหกรณ์มีความแตกต่างกัน เช่น การเลือกใช้วิธีการคิดค่าเสื่อมราคาที่แตกต่างกัน เป็นต้น รวมทั้ง ผู้บริหารแต่ละสหกรณ์มีดุลยพินิจที่แตกต่างกัน

2.3 งบกระแสเงินสด (Cash Flow Statements) คือ งบที่แสดงให้เห็นถึงการเคลื่อนไหวของเงินสดของสหกรณ์ว่าสหกรณ์ได้รับเงินสดมาจากแหล่งใดบ้างและใช้เงินสดไปในทางใดบ้าง หรือหมายถึง การได้มาและการใช้ไปของเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด ในการจัดทำงบกระแสเงินสดให้ถือเป็นงบหนึ่งของงบการเงินที่เสนอในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชี เพื่อเป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดของกิจการ โดยการจำแนกกระแสเงินสดที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมดำเนินงาน กิจกรรมลงทุน และกิจกรรมจัดหาเงิน เพื่อใช้ในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ใช้ประเมินสภาพคล่องและความสามารถในการชำระหนี้ ใช้ประเมินความสามารถของสหกรณ์ในการก่อให้เกิดเงินสดหรือรายการ

เทียบเท่าเงินสด สามารถใช้ข้อมูลในอดีตของกระแสเงินสดเป็นตัวบ่งชี้ถึงกระแสเงินสดในอนาคต ใช้ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรและกระแสเงินสด - สุทธิ

2.4 งบต้นทุนขาย (Cost of Goods Sold Statement) คือ งบที่แสดงให้ทราบถึงต้นทุนในการขายสินค้า หรือ การให้บริการแต่ละธุรกิจของสหกรณ์ในรอบระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง

2.5 งบต้นทุนการผลิต (Cost Of Goods Manufactured Statement) คือ งบที่แสดงให้ทราบถึงต้นทุนที่ใช้ในการผลิตสินค้าสำเร็จรูปหรือแปรรูปผลิตผล/ผลิตภัณฑ์ ในรอบระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยทั่วไปจะประกอบไปด้วยวัตถุดิบทางตรง ค่าแรงทางตรง และค่าใช้จ่ายในการผลิต

2.6 หมายเหตุประกอบงบการเงิน” เป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินที่ต้องแสดงข้อมูลไว้ท้ายงบการเงิน ซึ่งให้รายละเอียดมากกว่าที่ปรากฏในงบการเงิน สำหรับการแสดงข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงินประกอบด้วย นโยบายการบัญชีที่สหกรณ์ใช้ การเปิดเผยข้อมูลที่กำหนดโดยมาตรฐานการรายงานทางการเงินที่ไม่ได้นำเสนอไว้ในงบการเงิน และให้ข้อมูลอื่นเพิ่มเติมที่ไม่ได้เสนอไว้ในงบการเงิน แต่เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องต่อการทำความเข้าใจงบการเงินเหล่านั้นและมีผลกระทบต่อการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงิน

3. ผู้ใช้ข้อมูลทางการเงิน

ผู้ใช้ข้อมูลทางการเงิน อาจเป็นบุคคลภายในสหกรณ์หรือบุคคลภายนอก ซึ่งมีความเกี่ยวข้องหรือมีความสนใจที่จะใช้ข้อมูลทางการเงินซึ่งเน้นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ผู้ใช้งบการเงิน ได้แก่

3.1 สมาชิกสหกรณ์ วิเคราะห์ผลตอบแทนที่ได้จากการลงทุน ความสามารถในการทำรายได้ และกำไรของสหกรณ์ ปันผลตามหุ้นหรือผลตอบแทนอื่นๆและสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับ

3.2 ผู้บริหารหรือคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบในการบริหารจัดการสหกรณ์ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและแผนงานที่กำหนด จึงต้องมีการวิเคราะห์รายการทางการเงินของสหกรณ์อย่างละเอียด เพื่อที่จะได้นำมาใช้ในการพัฒนา ปรับปรุงและวางแผนการควบคุมทางการเงินให้มีสภาพคล่องและมีประสิทธิภาพ

3.3. ผู้ลงทุน คือผู้ที่พร้อมจะลงทุนในสหกรณ์ จะใช้ข้อมูลเพื่อวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนและความเสี่ยงจากการลงทุน แนวโน้มการเติบโตในการดำเนินงานธุรกิจสหกรณ์

3.4 ผู้ให้กู้ยืม/เจ้าหนี้ เป็นบุคคลภายนอกที่ให้สหกรณ์กู้ยืมเงินมาใช้ในการดำเนินธุรกิจ หรือให้เครดิตทางการค้ากับสหกรณ์ จึงต้องทำการวิเคราะห์ถึงสภาพคล่องของสหกรณ์ ความสามารถในการชำระหนี้สินของสหกรณ์พร้อมดอกเบี้ยคืนตามระยะเวลาที่กำหนด ความสามารถในการใช้สินทรัพย์ให้เกิดผลตอบแทน ความสามารถในการทำกำไร

3.5 ผู้สอบบัญชี เป็นผู้ที่นายทะเบียนสหกรณ์แต่งตั้งจากข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์หรือเป็นผู้สอบบัญชีภาคเอกชน ที่จะตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนของบัญชีและงบการเงินที่สหกรณ์จัดทำขึ้นตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป จะวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน แหล่งที่มาและใช้ไปของเงินทุนเพื่อจะได้ทราบข้อดีหรือข้อควรปรับปรุงของสหกรณ์

3.6 ผู้ตรวจสอบกิจการ จะวิเคราะห์โครงสร้างของงบการเงิน ความสัมพันธ์ของรายการทางการเงินต่างๆ และเปรียบเทียบกับปีก่อนว่ามีเปลี่ยนแปลงหรือมีความเสี่ยงทางการเงินหรือไม่

3.7 รัฐบาล/หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง จะวิเคราะห์งบการเงินเพื่อนำข้อมูลและสารสนเทศที่ได้มาใช้ในการกำกับดูแล กำหนดนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อสหกรณ์ หรือให้การสนับสนุนเงินช่วยเหลือ

3.8 สาธารณะชน/ผู้สนใจทั่วไป จะนำผลการศึกษามาจัดทำข้อมูลที่สำคัญๆ และให้ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาและวิจัยซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่วงการศึกษา และวงการสหกรณ์ต่อไป

3.9 เจ้าหน้าที่/พนักงานสหกรณ์ จะวิเคราะห์เพื่อพิจารณาถึงความมั่นคงและความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์

บทที่ 1

การวิเคราะห์งบการเงิน

การวิเคราะห์งบการเงิน เป็นกระบวนการค้นหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับฐานะทางการเงิน ณ วันใดวันหนึ่ง และผลการดำเนินงานของสหกรณ์ในรอบระยะเวลาบัญชีหนึ่งๆ โดยการนำเอาเครื่องมือทางการเงินหรือเทคนิคต่างๆมาใช้ในการวิเคราะห์และหาความสัมพันธ์ระหว่างรายการทางการเงินต่างๆและนำข้อเท็จจริงที่ได้ จากการวิเคราะห์มาประกอบในการวางแผน ควบคุม ตัดสินใจ และเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการของสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์งบการเงิน

1. เพื่อแปลงข้อมูลตัวเลขของรายการต่างๆในงบการเงินให้เป็นสารสนเทศ เป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ และเปรียบเทียบกับสหกรณ์อื่นที่มีขนาดและการดำเนินการที่คล้ายกัน
2. เพื่อนำผลวิเคราะห์ที่ได้มาประกอบการตัดสินใจหรือเสนอแนะแนวทางการตัดสินใจอย่างเหมาะสมและทันต่อเหตุการณ์
3. เพื่อเป็นเครื่องมือในกาติดตามประเมินผลการดำเนินงานและบริหารงานสหกรณ์ สามารถพยากรณ์แนวโน้มทางการเงินในอนาคต และผลกระทบต่างๆที่อาจจะเกิดขึ้น
4. เพื่อเป็นเครื่องมือในการวางแผนงาน ควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์
5. เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการประเมินผลการปฏิบัติงานของฝ่ายจัดการว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด

งบการเงินที่สำคัญ

ในการวิเคราะห์งบการเงินจะมีงบการเงินที่สำคัญที่นำมาใช้เป็นหลักในการวิเคราะห์ ได้แก่ งบแสดงฐานะทางการเงินและงบกำไรขาดทุน นอกจากนี้ยังมีงบการเงินที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์เพิ่มเติม คือ งบต้นทุนขาย งบต้นทุนการผลิต และงบกระแสเงินสด(นายทะเบียนสหกรณ์ได้กำหนดให้สหกรณ์ออมทรัพย์ต้องจัดทำ) รวมทั้งหมายเหตุประกอบงบการเงินด้วย ดังนั้น ผู้วิเคราะห์งบการเงินต้องมีความรู้ ความเข้าใจในรายการที่เกี่ยวกับงบต่าง ๆ เพื่อจะได้วิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ต้องการ

ขั้นตอนการวิเคราะห์งบการเงิน

1. กำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ต้องการทราบ เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนว่าสหกรณ์ต้องการวิเคราะห์รายการใด เพื่ออะไร หรือผู้ใช้ข้อมูลต้องการนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการตัดสินใจเรื่องใด
2. เก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อสหกรณ์ทราบวัตถุประสงค์ที่ต้องการแล้ว ต้องมีการจัดเตรียมรายการทางการเงินและข้อมูลอื่นๆที่เกี่ยวข้อง โดยรวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่ต้องการใช้ในการวิเคราะห์และแปลผล โดยข้อมูลเหล่านี้ อาจจะเป็นข้อมูลในอดีต ปัจจุบันหรืออนาคต ซึ่งต้องพยากรณ์หรือคาดการณ์ขึ้น เป็นข้อมูลทั้งภายในและภายนอกสหกรณ์ ข้อมูลนี้อาจจะเป็นตัวเลขตัวอย่างเช่น งบการเงินต่างๆ สถิติ หรือเป็น

ข้อมูลเชิงคุณภาพมีส่วนช่วยเสริมการวิเคราะห์ข้อมูลให้มีประสิทธิภาพและแม่นยำมากยิ่งขึ้น เช่น กฎหมาย ระเบียบคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ มติที่ประชุมใหญ่/กรรมการ นโยบายรัฐบาล คู่แข่งขัน สภาวะเศรษฐกิจ เป็นต้น

3. จัดข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบเดียวกัน สหกรณ์ต้องจัดรายการที่ต้องการวิเคราะห์ให้อยู่ในรูปแบบเดียวกัน เพื่อง่ายต่อการวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูล เช่น จัดข้อมูลให้อยู่ในรูปของร้อยละ (%) หรืออัตราส่วน ซึ่งจะง่ายต่อการนำมาเปรียบเทียบจะมีความชัดเจนมากขึ้น บางกรณีต่อมามีการปรับปรุงรายการในงบการเงินให้อยู่ในรูปแบบเดียวกัน ดังนี้

4. เลือกเครื่องมือที่จะวิเคราะห์งบการเงิน ผู้วิเคราะห์ข้อมูลต้องเลือกเครื่องมือในการวิเคราะห์งบการเงินให้เหมาะสมและตรงตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ต้องการวิเคราะห์ ไม่จำเป็นต้องเลือกเครื่องมือเดียวเพื่อทำการวิเคราะห์ เพราะอาจให้ผลการวิเคราะห์ที่ไม่ครอบคลุม ผู้วิเคราะห์สามารถใช้เครื่องมือได้หลายแบบ และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลที่ได้รับในแต่ละเครื่องมือที่เลือกใช้ เครื่องมือที่นิยมใช้กัน ได้แก่ การวิเคราะห์ตามแนวดิ่ง การวิเคราะห์ตามแนวนอน และการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน ด้วย CAMELS เป็นต้น

5. แปลความหมายที่ได้จากผลการวิเคราะห์ เป็นการนำเอาข้อเท็จจริงที่ได้จากการวิเคราะห์มาแปลความหมายและนำเสนอให้ผู้บริหารทราบรวมถึงการให้ข้อสังเกต ข้อเสนอต่างๆ ซึ่งต้องอาศัยความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ การมองภาพองค์รวมของผู้วิเคราะห์ พิจารณาแปลความตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ อาจมีการเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างปัจจุบันกับในอดีต หรือคู่แข่งที่มีขนาดหรือการดำเนินธุรกิจที่ใกล้เคียงกัน เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการดำเนินงาน หาแนวทางการแก้ไข

6. พิจารณาการตัดสินใจ เมื่อผู้บริหารได้ทราบผลการวิเคราะห์ข้อมูล ข้อสังเกต ข้อเสนอแนะต่างๆ ก็สามารถนำข้อมูลที่ได้รับมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจกำหนดหรือปรับปรุงนโยบายการบริหารงานเพิ่มเติม

การวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลในงบการเงินกับอัตราส่วนอื่น

ผู้วิเคราะห์จะต้องนำข้อมูลนั้นไปเปรียบเทียบกับข้อมูลอื่นๆ จึงจะมีประโยชน์และได้ความหมายที่ชัดเจนมากขึ้น การเปรียบเทียบข้อมูลที่นิยมใช้กันแบ่งออกเป็น 3 วิธี คือ

1. การเปรียบเทียบข้อมูลกับงวดก่อนๆ ของสหกรณ์ ทำให้ทราบถึงการดำเนินงานในงวดปัจจุบันว่าดีขึ้นหรือลดลง จากการดำเนินงานของงวดก่อนหรือหลายงวดต่อเนื่องกัน ซึ่งจะทำให้คณะกรรมการทราบสถานการณ์ที่เป็นอยู่ เพื่อจะได้แก้ไขปรับปรุงและหาสาเหตุของปัญหาได้อย่างทันเหตุการณ์

2. การเปรียบเทียบข้อมูลสหกรณ์กับข้อมูลสหกรณ์อื่น เป็นการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินต่างๆ จากสหกรณ์ประเภทเดียวกัน มีขนาดใกล้เคียงกัน หรืออาจจะเป็นคู่แข่งกัน เพื่อประโยชน์ในการเปรียบเทียบ ซึ่งจะทำให้ทราบถึงการดำเนินงานของสหกรณ์ว่าดีกว่าหรือด้อยกว่าการดำเนินงานของสหกรณ์คู่แข่งกันในธุรกิจประเภทและขนาดเดียวกัน

3. การเปรียบเทียบข้อมูลสหกรณ์กับอัตราส่วนมาตรฐาน อัตราส่วนมาตรฐาน เป็นอัตราส่วนที่จัดทำขึ้นจากข้อมูลกิจการประเภทเดียวกันและมีการเปรียบเทียบสำหรับช่วงเวลาเดียวกัน ซึ่งเป็นการมองในภาพรวม ตัวเลขที่ได้จากอัตราส่วนมาตรฐานจะเป็นเครื่องมือชี้วัดในเบื้องต้นว่าสหกรณ์บริหารงานได้สูงกว่าใกล้เคียง หรือต่ำกว่าอัตราส่วนมาตรฐาน

ข้อจำกัดของการวิเคราะห์งบการเงินเปรียบเทียบ

1. การใช้เหตุการณ์ในอดีตเป็นเครื่องชี้เหตุการณ์ในอนาคต เนื่องจากตัวเลขที่นำมาวิเคราะห์งบการเงินเป็นตัวเลขในอดีต ซึ่งในขนาดที่นำมาวิเคราะห์อาจจะมีปัจจัยอื่นๆ เช่น การเมือง สังคม เศรษฐกิจ รวมถึงกฎหมายต่างๆ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงเวลา และกระทบต่อการดำเนินงาน ดังนั้นผู้วิเคราะห์ไม่ควรยึดติดกับตัวเลขที่คำนวณได้จากงบการเงินที่ผ่านมาจากจนเกินไป เพราะเครื่องมือที่นำมาใช้วิเคราะห์นั้นเป็นการวิเคราะห์ ณ จุดหนึ่งของเวลาใดเวลาหนึ่งเท่านั้น ต้องมีการวิเคราะห์ถึงปัจจัยอื่นๆ ด้วย

2. วิธีการปฏิบัติทางบัญชีที่แตกต่างกัน รายการบางรายการในงบแสดงฐานะทางการเงินหรืองบกำไรขาดทุนอาจมีวิธีปฏิบัติทางบัญชีได้หลายวิธี เช่น การตีราคาสินค้าคงเหลือปัจจุบันกับปีก่อนอาจจะใช้คนละวิธี ดังนั้นผู้วิเคราะห์ต้องปรับข้อมูลให้อยู่ในหลักการบัญชีที่เหมือนกันเพื่อให้สามารถเปรียบเทียบข้อมูลกันได้

3. ความไม่เที่ยงตรงของข้อมูล บางครั้งสหกรณ์อาจมาการตกแต่งงบการเงินตอนปิดบัญชี เพื่อให้รายการมีตัวเลขที่สวยงาม อ่านสะดวก หรือมีความน่าเชื่อถือมาก เช่น รายการเงินสดอาจมียอดคงเหลือสูงโดยการกู้ยืมเงินระยะสั้นจากธนาคารหรือมีการรับชำระหนี้ก่อนวันสิ้นงวดบัญชี เพื่อให้ดูว่าสหกรณ์มีเครดิตดี เป็นต้น

4. ข้อมูลไม่สมบูรณ์ การวิเคราะห์บางครั้งไม่สามารถจัดหาข้อมูลมาได้ต้องอาศัยข้อมูลจากผู้อื่นได้จัดทำไว้ เช่น จากหน่วยงานของรัฐหรือวารสารทางธุรกิจต่างๆ ซึ่งการจัดทำข้อมูลขึ้นมาอาจไม่ตรงตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการหรือมีความไม่เที่ยงแอบแฝงอยู่

5. ดุลยพินิจของผู้วิเคราะห์ ผู้วิเคราะห์อาจมีดุลยพินิจต่อผลของการวิเคราะห์ที่แตกต่างกันไป ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การแปลความหมายที่ได้จากการวิเคราะห์จะถูกต้องหรือมีความหมายเพียงใด ขึ้นอยู่กับคุณภาพทางด้านดุลยพินิจของผู้วิเคราะห์ ซึ่งต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน

บทที่ 2

เครื่องมือในการวิเคราะห์งบการเงิน

การวิเคราะห์งบการเงินเพื่อการพยากรณ์ความสามารถในการทำกำไรและกระแสเงินสดในอนาคตของสหกรณ์จากผลการดำเนินงานในอดีต และเพื่อประเมินผลการดำเนินงานของสหกรณ์พร้อมทั้งสามารถระบุปัญหาที่เกิดขึ้นได้ งบการเงินและข้อมูลสำคัญต่างๆที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์โดยทั่วไป ประกอบไปด้วย รายงานความเห็นชอบของผู้สอบบัญชี งบแสดงฐานะทางการเงิน งบกำไรขาดทุน งบกระแสเงินสด และหมายเหตุประกอบงบการเงิน ในการวิเคราะห์งบการเงินของสหกรณ์จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องมาก ไม่ว่าจะเป็นการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบของสหกรณ์เอง การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์เองกับมาตรฐานของสหกรณ์ประเภทเดียวกัน เพื่อให้การวิเคราะห์มีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพ ผู้วิเคราะห์งบการเงินสามารถนำเครื่องมือในการวิเคราะห์งบการเงินมาใช้ประกอบไปด้วย วิธีดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์แบบอัตราร้อยละ (Common Size Analysis) หรือการวิเคราะห์ตามแนวดิ่ง (Vertical Analysis) เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของรายการต่างๆในงบการเงินเดียวกันในรูปร้อยละ โดยการนำตัวเลขรายการต่างๆซึ่งปกติจะแสดงเป็นจำนวนเงินมาย่อส่วนลงด้วยการคำนวณรายการต่างๆที่เป็นส่วนประกอบในงบการเงินออกมาเป็นอัตราร้อยละของยอดรวม โดยยึดรายการใดรายการหนึ่งเป็นหลัก ทำให้ง่ายต่อการอ่านงบการเงินและแปลความหมาย สามารถวิเคราะห์และเห็นความสัมพันธ์ของรายการต่างๆได้ชัดเจนขึ้น และยังสามารถนำมาเปรียบเทียบกับรายการต่างๆได้ด้วยงบการเงินปีเดียว แต่หากใช้ข้อมูลจากงบการเงินเปรียบเทียบตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป จะทำให้ทราบการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างงบการเงินในการวิเคราะห์ตามแนวดิ่งนี้ จะมีรายการหลักในงบแสดงฐานะทางการเงินที่เทียบเป็นร้อยละ (100%) คือ ยอดรวมสินทรัพย์ทั้งสิ้น/ยอดรวมหนี้สินและทุน สำหรับงบกำไรขาดทุนรายการที่เทียบเป็นร้อยละ (100%) คือ ขาย/บริการ และรายได้ดอกเบี้ยและผลตอบแทนจากการลงทุนสุทธิ เหตุที่เทียบฐาน 100% เพราะสามารถอธิบายว่าสัดส่วนของรายการใดมีค่าเป็นเท่าไรของสินทรัพย์ หนี้สินและทุน ช่วยให้มองเห็นภาพการเปรียบเทียบที่สื่อสารได้ง่ายและเข้าใจได้ชัดเจนกว่าข้อมูลจำนวนเงิน เรียกว่าวิธีนี้ว่า ขนาดร่วมหรือ Common size เพื่อประโยชน์ในการบริหาร โดยอาจทำเป็นราย 6 เดือน รายไตรมาส หรือรายเดือนก็ได้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และความจำเป็นในการใช้ข้อมูลสหกรณ์ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในงบการเงินของสหกรณ์ตามแนวดิ่งสามารถวิเคราะห์ได้ใน 2 ลักษณะ คือ

1.1 วิเคราะห์ทุกรายการ

งบแสดงฐานะทางการเงิน รายการหลักที่เทียบเป็น 100% คือยอดรวมสินทรัพย์หรือยอดรวมหนี้สินและทุน โดยการวิเคราะห์ตามแนวดิ่งของรายการในงบแสดงฐานะทางการเงินด้านสินทรัพย์ เช่น รายการเงินสด/เงินฝากธนาคาร, ลูกหนี้ระยะสั้น,สินค้างเหลือ,ลูกหนี้ระยะยาว เป็นต้น ให้คำนวณออกมาเป็นอัตราร้อยละของยอดรวมสินทรัพย์ และรายการในงบแสดงฐานะทางการเงินด้านหนี้สินและทุน

เช่น เงินรับฝาก เงินกู้ยืม หนี้สินหมุนเวียนอื่น ๆ ทุนเรือนหุ้น ให้คำนวณออกมาเป็นอัตราร้อยละของยอดรวมหนี้สินและทุน

งบกำไรขาดทุน รายการหลักที่เทียบเป็น 100% คือ ยอดขาย/บริการ (สำหรับ สหกรณ์ภาคการเกษตร ร้านค้า บริการและเครดิตยูเนียน) และรายได้ดอกเบี้ยและผลตอบแทนจากการลงทุนสุทธิ (สำหรับสหกรณ์ภาคออมทรัพย์) โดยทั่วไปการวิเคราะห์แนวโน้มของงบกำไรขาดทุนมักจะเป็นแบบการวิเคราะห์ทุกรายการ โดยเปรียบเทียบรายการต่างๆในงบกำไรขาดทุนเป็นร้อยละเท่าใดของยอดขาย/บริการ หรือรายได้ดอกเบี้ยและผลตอบแทนจากการลงทุนสุทธิ (100%)

1.2 วิเคราะห์เฉพาะประเภทรายการหรือกลุ่มของรายการ เป็นการวิเคราะห์ที่เน้นเฉพาะกลุ่ม เพื่อให้ทราบสัดส่วนของกลุ่มที่ต้องการศึกษาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น กลุ่มสินทรัพย์หมุนเวียน กลุ่มหนี้สิน เป็นต้น โดยแต่ละกลุ่มก็จะมีการวิเคราะห์ทุกรายการเป็นร้อยละของยอดรวมของกลุ่มนั้นๆ

ข้อสังเกตของการวิเคราะห์ตามแนวโน้ม

1. ทำให้ทราบแหล่งที่มาและใช้ไปของเงินทุนซึ่งจะสามารถนำไปวิเคราะห์ความสมดุลของแหล่งที่มาและใช้ไปของเงินทุน
2. การแสดงเป็นอัตราร้อยละ มีประโยชน์ที่แสดงให้เห็นถึงสัดส่วนหรือเปอร์เซ็นต์ของแต่ละรายการต่างๆที่มีต่อรายการหลักในงบการเงิน เป็นการวิเคราะห์การอ่านงบการเงินเบื้องต้นและการแปลความอย่างง่าย ๆ ไม่สามารถวิเคราะห์ถึงฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของสหกรณ์ได้อย่างละเอียด
3. ไม่นิยมวิเคราะห์ทุกรายการในงบแสดงฐานะทางการเงิน จะใช้การวิเคราะห์เฉพาะประเภทรายการหรือกลุ่มรายการที่สำคัญ
4. รายการบางรายการในสินทรัพย์ที่มีมูลค่าเท่าเดิม แต่ยอดรวมสินทรัพย์หรือหนี้สินและทุนมีการเปลี่ยนแปลงไป ก็จะทำให้ร้อยละของรายการที่มีมูลค่าเดิมต่อยอดรวมสินทรัพย์หรือหนี้สินและทุนเปลี่ยนแปลงไปด้วย

2. การวิเคราะห์แนวโน้ม (Trend Analysis) หรือการวิเคราะห์ตามแนวนอน (Horizontal Analysis) เป็นการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของอัตราส่วนที่เปลี่ยนไปตามกาลเวลา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงทิศทางและภาพพจน์ของฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของสหกรณ์ในช่วงเวลา อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์แนวโน้มมีข้อจำกัดที่เป็นการวิเคราะห์ในลักษณะที่เป็นเอกเทศเฉพาะแต่ละรายการในงบการเงินตามช่วงเวลาในแต่ละปี แต่ไม่ได้พิจารณาถึงความสัมพันธ์ของรายการต่างๆในโครงสร้างงบการเงิน การวิเคราะห์ตามแนวนอนหรือแนวโน้ม แบ่งได้เป็น 2 แบบ คือ

1. การวิเคราะห์แนวโน้มจากข้อมูลเดิม โดยการนำมูลค่าหรือจำนวนเงินของรายการในงบการเงินที่สนใจมาหักออกจากมูลค่าหนอตจำนวนเงินของรายการเดียวกันในงบการเงินซึ่งมีช่วงเวลาที่เกี่ยวข้องกัน เพื่อให้ทราบการเปลี่ยนแปลงของรายการนั้นว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ลดลง หรือเท่าเดิม โดยมีสาเหตุมาจากอะไร เพื่อจะได้พัฒนาหรือปรับปรุงการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. การวิเคราะห์อัตราร้อยละของแนวโน้ม ได้แก่

2.1 การวิเคราะห์อัตราร้อยละของปีฐานคงที่ จะใช้ปีใดปีหนึ่งเป็นปีฐานเพียงปีเดียว โดยเทียบข้อมูลปีฐานให้เป็น 100% แล้วนำข้อมูลของปีก่อนๆ ซึ่งเป็นรายการเดียวกันมาเทียบกับปีฐาน ตลอดทุกช่วงที่ต้องการวิเคราะห์

2.2 การวิเคราะห์อัตราร้อยละของปีฐานเคลื่อนที่ เป็นการวิเคราะห์อัตราร้อยละของการเพิ่ม/ลด ของรายการหนึ่งๆ ในงบการเงินในช่วงเวลาที่ผ่านมา โดยไม่ได้เจาะจงปีใดปีหนึ่งเป็นปีฐานที่แน่นอนเหมือนวิธีแรก โดยวิธีนี้ปีฐานจะเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ

ข้อสังเกตการวิเคราะห์อัตราส่วนของแนวโน้ม

1. ผู้วิเคราะห์ไม่จำเป็นต้องคำนวณรายการที่ปรากฏในงบการเงินทุกรายการก็ได้ โดยอาจจะเลือกคำนวณเฉพาะรายการที่สนใจหรือต้องการทราบ และรายการที่สัมพันธ์กัน เพื่อเปรียบเทียบดูความสัมพันธ์ว่ามีทิศทางเป็นเช่นไร

2. โดยเปลี่ยนตัวเลขที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณไปเรื่อย ๆ มีผลให้อัตราร้อยละของการเปลี่ยนแปลงของรายการใดรายการหนึ่งเพิ่มขึ้นหรือลดลงเพียงใด ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับฐานในการคำนวณที่เปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ

3. การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินด้วย CAMELS การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินจะไม่สิ้นสุดหรือตอบคำถามที่ต้องการทราบได้ในอัตราส่วนเดียว จำเป็นต้องอาศัยข้อเท็จจริงที่แฝงอยู่ในอัตราส่วนนั้น จึงได้มีการนำ CAMELS Analysis ซึ่งเป็นเครื่องมือทางการเงินที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์นำมาประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างมาตรฐานในการวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรอย่างเป็นระบบและเป็นมาตรฐานเดียวกัน มีวัตถุประสงค์ในการนำมาใช้ดังนี้

- เพื่อการวิเคราะห์รายการทางการเงินในมิติต่างๆ
- เพื่อส่งสัญญาณเตือนล่วงหน้าหรือชี้สถานการณ์ความเสี่ยงให้ผู้บริหารสหกรณ์ได้ทราบภาวะเศรษฐกิจของสหกรณ์ ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเพื่อลดความเสี่ยงและป้องกันมิให้เกิดผลเสียหายในอนาคต

- เพื่อนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนา ปรับปรุงหรือกำหนดนโยบายและวางแผนงานรับสถานการณ์ได้ทันเวลา ส่งผลให้เกิดการบริหารจัดการสหกรณ์มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สำหรับการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์โดยใช้ CAMELS Analysis เป็นเครื่องมือทางการเงินเพื่อสร้างสัญญาณเตือนภัยล่วงหน้า ซึ่งอักษรแต่ละตัวของคำ CAMELS จะทำหน้าที่เฝ้าดูแต่ละเรื่องแตกต่างกัน แต่ทุกตัวมีความสัมพันธ์กันและมีความสัมพันธ์อย่างยิ่งต่อการดำเนินงานของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร องค์ประกอบที่สำคัญในมุมมอง 6 มิติของ CAMELS Analysis ได้แก่

มิติที่ 1 : C – Capital strength : ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยงหรือความเข้มแข็งของเงินทุน

ความเสี่ยงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง หรือความเข้มแข็งของเงินทุน เป็นการวิเคราะห์แหล่งเงินทุนที่สามารถรองรับหรือป้องกันผลกระทบจากความเสียหายทางด้านธุรกิจและการเงินที่อาจเกิดขึ้นกับสหกรณ์ เงินทุนดำเนินงานของสหกรณ์ประกอบด้วย ทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง ทุนสะสมตามระเบียบและข้อบังคับ กำไรสุทธิและการจัดหาเงินทุนในรูปของการก่อหนี้ผู้ถือหุ้น

ความพอเพียงและความเข้มแข็งของเงินทุน เน้นแหล่งเงินทุนภายในของสหกรณ์เป็นหลักการมีทุนของสหกรณ์เพียงพอกับความเสียหายต่างๆ และทุนของสหกรณ์ควรมีลักษณะที่ไม่สามารถถอนได้หรือไม่ผูกพันที่จ่ายผลตอบแทน โดยหากเงินทุนภายนอกมากกว่าทุนของสหกรณ์ แสดงว่าทุนของสหกรณ์ไม่เพียงพอและมีภาระผูกพันทางการเงินผู้บริหารสหกรณ์ต้องเพิ่มความระมัดระวังในการใช้ทุนเพื่อสร้างรายได้รองรับ

ความเสี่ยงของเงินทุน การก่อหนี้ในอัตราที่ไม่สามารถชำระได้ด้วยทุนของสหกรณ์มีความเสี่ยงจากสัดส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุนของสหกรณ์ ถ้าผลนั้นน้อยกว่าทุนของสหกรณ์ สามารถคุ้มครองหนี้ได้ และสร้างความมั่นใจให้กับเจ้าหนี้ หากผลนั้นมากกว่าทุนของสหกรณ์มีความเสี่ยง ต้องระดมทุน และบริหารสินทรัพย์เพื่อสร้างรายได้รองรับความเสี่ยง

การให้ผลตอบแทน ผลตอบแทนมากหรือน้อย วัดจากอัตรากำไรต่อส่วนของทุนสหกรณ์ หากมีอัตราสูงแสดงว่าทุนไปสร้างรายได้ดี หรือลงทุนในสินทรัพย์คุณภาพเพื่อสร้างรายได้

อัตราส่วนทางการเงิน ในมิติที่ 1 ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง มีอัตราส่วน ดังนี้

$$1. \text{ อัตราหนี้สินต่อทุน (เท่า)} = \frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้น}}{\text{ทุนของสหกรณ์}}$$

อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน เป็นการวัดความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหนี้กับทุนของสหกรณ์ โดยการพิจารณาว่าเจ้าหนี้มีภาระค้ำกันความปลอดภัยหากสหกรณ์มีผลการดำเนินงานที่อาจจะขาดทุนในอนาคต จากส่วนของทุนเรือนหุ้นเป็นจำนวนมากน้อยเพียงใด เนื่องจากความสามารถในการชำระหนี้สินระยะยาวจะเกิดขึ้นเมื่อสหกรณ์สามารถสร้างรายได้ให้เพียงพอสำหรับการชำระหนี้สินและดอกเบี้ยจ่าย กล่าวคือเมื่อหนี้สินระยะยาวถึงกำหนดชำระ สหกรณ์จะต้องมีเงินทุนเพียงพอที่จะชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ หากสหกรณ์ไม่สามารถหารายได้มาชำระหนี้สินระยะยาวได้ตามกำหนด ก็อาจจะต้องกู้เงินจากแหล่งใหม่มาชำระหนี้สินระยะยาวเดิม การหาอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน จะช่วยให้ทราบว่าสหกรณ์ได้เงินทุนจากผู้เป็นเจ้าของ หรือจากการก่อหนี้ผูกพันภายนอกมากน้อยเพียงใด ซึ่งเจ้าหนี้จะสนใจแหล่งที่มาของเงินทุนเพื่อที่จะได้ทราบว่าหลักประกันที่มีสามารถคุ้มครองหนี้ได้ทั้งหมดหรือไม่ หากสหกรณ์มีเงินทุนจากเจ้าของเพียงเล็กน้อยและมาจากหนี้สินเป็นส่วนใหญ่ความเสี่ยงจะตกเป็นของเจ้าหนี้ อาจจะไม่ได้รับเงินคืน

กรณีอัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุนมีผลลัพธ์สูง แสดงว่าเจ้าหนี้ต้องรับภาระความเสี่ยงสูง อาจจะไม่ได้รับชำระหนี้คืน แต่หากอัตราส่วนหนี้มีผลลัพธ์ต่ำเกินไป สหกรณ์อาจจะต้องรับภาระเรื่องการจ่ายเงินปันผลตามหุ้นซึ่งมีต้นทุนเงินทุนสูงกว่าต้นทุนการกู้ยืม

$$2. \text{ อัตราทุนสำรองต่อสินทรัพย์ (เท่า)} = \frac{\text{ทุนสำรอง}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้น}}$$

อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์ เป็นการเปรียบเทียบระหว่างทุนสำรองกับสินทรัพย์ทั้งสิ้น หรือทุนดำเนินงานของสหกรณ์ที่แสดงอยู่ในงบแสดงฐานะทางการเงิน ใช้วัดว่าเงินทุนของสหกรณ์ที่ได้มาทั้งสิ้น มีส่วนที่เป็นทุนสำรองมากน้อยเพียงใด ถ้าอัตราส่วนนี้สูงแสดงว่าสหกรณ์มีเกราะป้องกันทางการเงินที่ดี และมีความมั่นคงทางการเงิน

$$3. \text{ อัตราการเติบโตของสหกรณ์ (\%)} = \frac{\text{ทุนของสหกรณ์ปัจจุบัน} - \text{ทุนของสหกรณ์ปีก่อน} \times 100}{\text{ทุนของสหกรณ์ปีก่อน}}$$

อัตราการเติบโตของทุนของสหกรณ์ ใช้ดูการเปลี่ยนแปลงของทุนของสหกรณ์ว่ามีการเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไร มีการเปรียบเทียบทุนของสหกรณ์ในปีปัจจุบันกับปีก่อน กรณีอัตราการเติบโตของทุนมีผลเป็นบวก แสดงว่าสหกรณ์มีเงินทุนของสหกรณ์เพิ่มขึ้นจากปีก่อน อาจจะเป็นจากการสะสมค่าหุ้นจากสมาชิก จากผลการดำเนินงานของสหกรณ์ จากทุนสำรอง หรือทุนสะสมตามข้อบังคับและระเบียบ แต่หากอัตราการเติบโตมีผลเป็นลบแสดงว่าสหกรณ์มีเงินทุนลดลงจากปีก่อน อาจมาจากสหกรณ์ประสบผลขาดทุนในปัจจุบัน ทุนเรือนหุ้นลดลงจากการลาออกของสมาชิกสหกรณ์ ซึ่งเป็นสัญญาณให้สหกรณ์ต้องเพิ่มความระมัดระวัง เพราะอาจส่งผลกระทบต่อความเข้มแข็งและความเพียงพอของเงินทุน

$$4. \text{ อัตราการเติบโตของหนี้ (\%)} = \frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้นปีปัจจุบัน} - \text{หนี้สินทั้งสิ้นปีก่อน} \times 100}{\text{หนี้สินทั้งสิ้นปีก่อน}}$$

อัตราการเติบโตของหนี้ ใช้ดูการเปลี่ยนแปลงของหนี้สินว่ามีการเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไร โดยการเปรียบเทียบหนี้สินทั้งสิ้นในปีปัจจุบันกับปีก่อน กรณีอัตราการเติบโตของหนี้สินทั้งสิ้นมีผลลัพธ์เป็นบวก แสดงว่ามีการก่อหนี้เพิ่มขึ้นจากปีก่อน อาจจะเป็นมาจากการกู้ยืมหรือรับฝากเงินจากสมาชิกหรืออื่นๆ หากมีผลลัพธ์เป็นลบแสดงว่าสหกรณ์มีการระดมทุนหรือหนี้สินลดลงจากปีก่อน อาจมาจากสหกรณ์มีการชำระคืนเงินกู้ยืม มีเงินรับฝากลดลง หรือมีการกักเงินโดยมีนโยบายให้สมาชิกมีการสะสมค่าหุ้นเพิ่มขึ้น ซึ่งจะเป็นทุนที่มีความเข้มแข็งมากกว่าหนี้สิน

$$5. \text{ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน (\%)} = \frac{\text{กำไรสุทธิ} \times 100}{\text{ทุนของสหกรณ์ถัวเฉลี่ย}}$$

อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน เป็นการวัดว่าสหกรณ์การใช้เงินทุนให้เกิดผลตอบแทนแก่เจ้าของหรือสมาชิกผู้ถือหุ้น กลับคืนไปในอัตราส่วนเท่าไรต่อส่วนของทุน ถ้าค่าที่คำนวณได้มีค่าสูงย่อมแสดงถึงประสิทธิภาพในการหากำไรได้สูงและมีโอกาสจ่ายเงินปันผลตามหุ้นให้กับสมาชิกในอัตราที่สูงด้วย หากค่าที่ได้มีค่าต่ำแสดงถึงสหกรณ์มีประสิทธิภาพในการหากำไรได้ต่ำและจะส่งผลกระทบต่อเงินปันผลตามหุ้น

มิติที่ 2 : A – Asset quality : คุณภาพของสินทรัพย์

คุณภาพของสินทรัพย์เป็นการวิเคราะห์ว่าสินทรัพย์ที่ลงทุนได้ก่อให้เกิดรายได้แก่สหกรณ์อย่างไร และได้ถูกใช้ไปอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ สินทรัพย์ที่จะวัดประสิทธิภาพ เช่น ลูกหนี้ สินค้าคงคลัง และสินทรัพย์รวม

การลงทุนในสินทรัพย์ เสี่ยงหรือไม่ก่อให้เกิดรายได้ หรือ จมอยู่ในสินทรัพย์ที่เกินความต้องการ เช่น สินค้า เงินฝากธนาคาร อาจส่งผลถึงสภาพคล่องทางการเงินของสหกรณ์ คุณภาพของสินทรัพย์

มุ่งเน้นไปที่สินทรัพย์ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ความเพียงพอของทุนสำรองต่อการด้อยคุณภาพของสินทรัพย์เพื่อป้องกันผลกระทบต่อฐานะทางการเงินของสหกรณ์ เช่น กรณีของการมีหนี้ที่ค้างชำระและสินเชื่อไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) มีการสำรองหนี้หรือไม่สูงเกินไปหรือต่ำเกินไป

สินทรัพย์นำไปสร้างรายได้และการให้ผลตอบแทน คุณภาพสินทรัพย์ที่ดีสามารถแปลงเป็นรายได้ สินทรัพย์หมุนเวียนให้ผลตอบแทนเท่าไร หรือรายได้ต่อสินทรัพย์ หากอัตราสูงแสดงว่า คุณภาพของสินทรัพย์ดีมีรายได้เข้ามา หากอัตราต่ำแสดงว่าสินทรัพย์ด้อยคุณภาพไม่ก่อให้เกิดรายได้ สหกรณ์ต้องบริหารสินทรัพย์ดังกล่าวให้เกิดประสิทธิภาพมีสภาพคล่อง

อัตราส่วนทางการเงิน ในมิติที่ 2 คุณภาพสินทรัพย์ มีอัตราส่วน ดังนี้

$$1. \text{ อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)} = \frac{\text{ขาย หรือ บริการ}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \text{ หรือ } \frac{\text{รายได้ดอกเบี้ยและผลตอบแทนจากการลงทุนสุทธิ}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}}$$

อัตราหมุนของสินทรัพย์แสดงถึงความสามารถของสหกรณ์ในการใช้สินทรัพย์ทั้งหมดที่มีอยู่เพื่อหมุนเวียนให้เกิดรายได้และประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ โดยให้ยึดหลักที่ว่า ยิ่งสินทรัพย์หมุนเวียนได้เร็วเท่าใด ก็จะเกิดรายได้มากยิ่งขึ้น ถ้าอัตราส่วนนี้มีค่าสูง แสดงว่าสหกรณ์มีความสามารถในการใช้สินทรัพย์ที่มีอยู่เพื่อก่อให้เกิดรายได้สูงและมีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ แต่หากสหกรณ์มีอัตราส่วนที่ต่ำมากเกินไปอาจเป็นเพราะสหกรณ์มีสินทรัพย์ที่ไม่หมุนเวียนหรือไม่ก่อให้เกิดรายได้มากเกินไป เช่น มีเงินฝากอยู่ในธนาคารมากเกินไป เป็นต้น

$$2. \text{ อัตราหมุนของสินทรัพย์ถาวร (รอบ)} = \frac{\text{ขาย หรือ บริการ}}{\text{สินทรัพย์ถาวรถัวเฉลี่ย}} \text{ หรือ } \frac{\text{รายได้ดอกเบี้ยและผลตอบแทนจากการลงทุนสุทธิ}}{\text{สินทรัพย์ถาวรถัวเฉลี่ย}}$$

อัตราหมุนของสินทรัพย์ถาวรเป็นอัตราส่วนที่แสดงถึงความสามารถของสหกรณ์ในการบริหารสินทรัพย์ถาวรที่มีอยู่เพื่อหมุนเวียนให้เกิดรายได้และมีประสิทธิภาพ สามารถใช้ประโยชน์ในสินทรัพย์ได้อย่างคุ้มค่า โดยยึดหลักว่า ยิ่งสินทรัพย์ถาวรหมุนได้เร็วเท่าใด ก็จะก่อให้เกิดรายได้มากยิ่งขึ้น

$$3. \text{ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (\%)} = \frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน} \times 100}{\text{สินทรัพย์ถัวเฉลี่ย}}$$

อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์แสดงให้เห็นว่า สหกรณ์มีผลตอบแทนหรือผลกำไรที่ได้รับจากการลงทุนในสินทรัพย์นั้นกลับคืนมาในอัตราร้อยละเท่าใด คุ้มค่าและเพียงพอหรือไม่ หากมีอัตราผลตอบแทนที่สูงแสดงถึงประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ของสหกรณ์อยู่ในระดับสูง แต่หากอัตราผลตอบแทนอยู่ในระดับต่ำอาจเพราะสหกรณ์ยังมีการใช้สินทรัพย์ไม่เต็มที่รวมทั้งอาจยังไม่สามารถคุ้มค่าใช้จ่ายได้อย่างเหมาะสม

$$4. \text{ อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ (\%)} = \frac{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นปีปัจจุบัน} - \text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นปีก่อน} \times 100}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นปีก่อน}}$$

อัตราการเติบโตของสินทรัพย์เพื่อใช้ดูการเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์ว่ามีการเพิ่มขึ้น หรือลดลงอย่างไรโดยการเปรียบเทียบสินทรัพย์ทั้งสิ้นในปีปัจจุบันกับปีก่อน หากผลลัพธ์เป็นบวกแสดงว่ามีการเติบโตของ

สินทรัพย์ มีการลงทุนในสินทรัพย์เพิ่มขึ้นจากปีก่อน ไม่ว่าจะเพิ่มขึ้นจากการให้สมาชิกหรือสหกรณ์อื่นกู้ยืม การลงทุนในหลักทรัพย์ต่างๆ แต่หากผลลัพธ์เป็นลบ แสดงว่าสหกรณ์มีสินทรัพย์ลดลงจากปีก่อน อาจมาจาก สมาชิกกู้ยืมเงินลดลง เงินลงทุนมีมูลค่าต่ำกว่าราคาตลาดหรือมีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญจากลูกหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิด รายได้

$$5. \text{ อัตราการค้างชำระหนี้ต่อหนี้ถึงกำหนด} = \frac{\text{ลูกหนี้ระยะสั้นที่ไม่ชำระหนี้ตามกำหนด} \times 100}{\text{ลูกหนี้ระยะสั้นถึงกำหนดชำระ}}$$

อัตราส่วนนี้เป็นการเปรียบเทียบลูกหนี้เงินให้กู้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดในรอบปีบัญชี กับ หนี้ที่ถึงกำหนดชำระ อัตราส่วนนี้แสดงถึงความสามารถในการเรียกเก็บหนี้จากลูกหนี้

มิติที่ 3 : M – Management capability : ชีตความสามารถในการบริหาร

ชีตความสามารถในการบริหารงานเป็นการวิเคราะห์ถึงความสามารถของฝ่ายบริหารในการ วางกลยุทธ์ และจัดโครงสร้างองค์กรในการนำพาองค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกิจการอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ท่ามกลางสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมที่กิจการเผชิญอยู่

การบริหารจัดการและโครงสร้างทางธุรกิจ ทุกธุรกิจต้องมีความสมดุลกัน ประเภทสหกรณ์ กับโครงสร้างธุรกิจมีความเหมาะสมและสอดคล้องกันตาม พ.ร.บ.สหกรณ์ เช่น สหกรณ์ประเภทการเกษตร เน้นไปที่ธุรกิจซื้อกับธุรกิจขาย ทั้งนี้การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ชีตความสามารถบริหารงานและการควบคุมภายใน พิจารณาการปฏิบัติ ตาม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และมีระบบการควบคุมภายในที่ดี ซึ่งมีผลต่อสภาพคล่อง และการทำกำไรของสหกรณ์ บทบาท การบริหารในอนาคตต่อภาวะแข่งขันเพื่อการวางแผนในอนาคต

อัตราส่วนทางการเงิน ในมิติที่ 3 การบริหารจัดการ มีอัตราส่วน ดังนี้

$$1. \text{ อัตราการเติบโตของธุรกิจ (\%)} = \frac{\text{มูลค่าธุรกิจรวมปีปัจจุบัน} - \text{มูลค่าธุรกิจรวมปีก่อน} \times 100}{\text{มูลค่าธุรกิจรวมปีก่อน}}$$

อัตราการเติบโตของธุรกิจ เป็นอัตราส่วนที่ใช้พิจารณาการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าธุรกิจว่ามี การเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไร โดยเปรียบเทียบมูลค่าธุรกิจรวมปีปัจจุบันกับปีก่อน กรณีอัตราการเติบโตของ ธุรกิจมีผลลัพธ์สูงขึ้น แสดงว่าสหกรณ์มีมูลค่าธุรกิจในจำนวนที่เพิ่มขึ้น

2. แนวโน้มปีหน้า (สมาชิก ทุน ธุรกิจ กำไร) = เป็นการพยากรณ์หรือการคาดการณ์จาก ข้อมูลอดีต (ข้อมูลย้อนหลังอย่างน้อย 5 ปี มาทำการพยากรณ์) โดยการใช้โปรแกรม SPSS หรือโปรแกรมใน Excel

มิติที่ 4 : E – Earning sufficiency : การทำกำไร

การทำกำไรเป็นการวิเคราะห์ถึงความสามารถในการแข่งขันของสหกรณ์ในธุรกิจที่สหกรณ์ ดำเนินอยู่ ซึ่งจะประกอบไปด้วยการรักษาอัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงานให้ต่ำ และเพิ่มอัตรากำไรขั้นต้นในแต่ละธุรกิจให้มากที่สุด รวมทั้งวิเคราะห์ถึงคุณภาพและแนวโน้มของกำไรใน อนาคตของสหกรณ์

ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้และค่าใช้จ่าย กำไร และคุณภาพของกำไร ขึ้นอยู่กับการบริหาร ควบคุมรายจ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ เปรียบเทียบรายได้ กับค่าใช้จ่ายที่ละรายการว่ามีกำไรขั้นต้นหรือไม่ หากบริหารค่าใช้จ่ายดีมีประสิทธิภาพกำไรสูง ตรงข้ามบริหารค่าใช้จ่ายไม่ดีไม่เหมาะสมกับรายได้ กำไรต่ำ รวมถึงอัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงานให้อยู่ในอัตราที่ต่ำ

วินัยทางการเงินที่มีผลต่อรายได้ ระบบสหกรณ์มีได้มุ่งเน้นกำไรเป็นหลัก หากแต่มุ่งเน้นสมาชิกเป็นหลัก ซึ่งมีฐานะเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับบริการ กำไรจึงขึ้นอยู่กับการณ์คุณภาพชีวิตที่ดี การมีวินัยทางการเงินหรือการจัดการทางการเงินที่ดีของสมาชิก หากสมาชิกมีอัตราหนี้สินมากกว่าเงินออม กำลังความสามารถชำระหนี้ของสมาชิกลดลง ส่งผลต่อรายได้และฐานะการเงินของสหกรณ์

อัตราส่วนทางการเงิน ในมิติที่ 4 การทำกำไร มีอัตราส่วน ดังนี้

$$1. \text{ อัตรากำไรต่อสมาชิก (บาท)} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{จำนวนสมาชิก}}$$

อัตราส่วนนี้เป็นอัตราส่วนที่แสดงค่าเฉลี่ยโดยรวมว่า สหกรณ์มีผลกำไรจากการดำเนินงาน คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่าใดต่อสมาชิก 1 คน ถ้าอัตราที่สูงแสดงว่าสหกรณ์มีความสามารถในการทำกำไรได้สูง ส่งผลให้กำไรต่อสมาชิกสูงขึ้นด้วย

$$2. \text{ อัตราเงินออมต่อสมาชิก (บาท)} = \frac{\text{เงินรับฝากสมาชิก - ทุนเรือนหุ้น}}{\text{จำนวนสมาชิก}}$$

(เงินออม = เงินฝากสิ้นปีของสมาชิก + เงินหุ้นสมาชิก)

อัตราส่วนนี้เป็นอัตราส่วนที่แสดงค่าเฉลี่ยโดยรวมว่า เงินที่สมาชิกออมไว้กับสหกรณ์ทั้งเงินสะสมค่าหุ้นและเงินรับฝากคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่าใดต่อสมาชิก 1 คน ซึ่งจะดูได้ถึงคุณภาพชีวิตของสมาชิกว่าเป็นอย่างไร เพราะถ้าสมาชิกมีการออมมากกว่าการเป็นหนี้ก็จะส่งผลให้สมาชิกมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

$$3. \text{ อัตราหนี้สินต่อสมาชิก (บาท)} = \frac{\text{ลูกหนี้เงินกู้ + ลูกหนี้การค้า + ลูกหนี้ค่าบริการอื่นๆ}}{\text{จำนวนสมาชิก}}$$

(หนี้สินปีสมาชิกก่อนหักหนี้สงสัยจะสูญ = ลูกหนี้เงินกู้ + ลูกหนี้การค้า + ลูกหนี้บริการอื่นๆ)

อัตราส่วนนี้เป็นอัตราส่วนที่แสดงค่าเฉลี่ยโดยรวมว่า เงินที่สมาชิกเป็นหนี้กับสหกรณ์คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่าใดต่อสมาชิก 1 คน ซึ่งจะดูได้ถึงคุณภาพชีวิตของสมาชิก เพราะหากสมาชิกมีหนี้สินมากกว่าการออมก็อาจส่งผลให้คุณภาพชีวิตต่ำลงได้ เพราะมีภาระผูกพัน ที่ต้องชำระให้กับสหกรณ์รวมถึงดอกเบี้ยจ่าย และค่าปรับหากสมาชิกไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด

$$4. \text{ อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน (\%)} = \frac{\text{ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน } \times 100}{\text{กำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน}}$$

อัตราส่วนนี้เป็นอัตราส่วนที่แสดงว่า สหกรณ์มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเป็นร้อยละเท่าใดของกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน อัตราส่วนนี้เป็นการวัดความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายดำเนินงานกับกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน เพื่อให้ทราบว่าในรอบระยะเวลาบัญชีหนึ่ง สหกรณ์มีกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายเป็นร้อยละเท่าไรของค่าใช้จ่ายดำเนินงาน ซึ่งแสดงถึงความสามารถในการบริหารค่าใช้จ่ายดำเนินงาน หากรายได้

ผันผวนผู้บริหารไม่สามารถควบคุมค่าใช้จ่ายดำเนินงานให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมกับรายได้ ก็อาจประสบปัญหาภาวะขาดทุน หรือกำไรน้อยลง ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเงินตามมาได้

$$5. \text{ อัตราการเติบโตของทุนสำรอง (\%)} = \frac{\text{ทุนสำรองปีปัจจุบัน} - \text{ทุนสำรองปีก่อน} \times 100}{\text{ทุนสำรองปีก่อน}}$$

อัตราส่วนนี้เป็นอัตราส่วนที่แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของทุนสำรองว่ามีการเพิ่มขึ้น หรือลดลงอย่างไรโดยเปรียบเทียบทุนสำรองปีปัจจุบันกับปีก่อน

$$6. \text{ อัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่น (\%)} = \frac{\text{ทุนสะสมอื่นปีปัจจุบัน} - \text{ทุนสะสมอื่นปีก่อน} \times 100}{\text{ทุนสะสมอื่นปีก่อน}}$$

อัตราส่วนนี้เป็นอัตราส่วนที่แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของทุนสะสมอื่น ซึ่งแต่ละสหกรณ์ อาจเหมือนหรือแตกต่างกัน เช่น ทุนสาธารณประโยชน์ ทุนสงเคราะห์สมาชิกผู้ถึงแก่กรรม ทุนให้การศึกษาอบรม ทุนรักษาระดับอัตราเงินปันผล และอื่นๆ โดยเปรียบเทียบทุนสะสมอื่นของสหกรณ์ในปีปัจจุบันกับปีก่อนว่ามีการเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไร

$$7. \text{ อัตราการเติบโตของกำไร (\%)} = \frac{\text{กำไรสุทธิปีปัจจุบัน} - \text{กำไรสุทธิปีก่อน} \times 100}{\text{กำไรสุทธิปีก่อน}}$$

อัตราส่วนนี้เป็นอัตราส่วนที่ใช้พิจารณาการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิว่ามีการเพิ่มขึ้นหรือลดลงเพียงใด โดยการเปรียบเทียบกำไรสุทธิปีปัจจุบันกับปีก่อนว่ามีการเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไร

$$8. \text{ อัตรากำไรสุทธิ (\%)} = \frac{\text{กำไรสุทธิ} \times 100}{\text{ขาย หรือ บริการ (รายได้ธุรกิจหลัก)}} \text{ หรือ } \frac{\text{กำไรสุทธิ} \times 100}{\text{รายได้ดอกเบี้ยและผลตอบแทนจากการลงทุนสุทธิ}}$$

อัตราส่วนนี้เป็นอัตราส่วนที่แสดงถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานเพื่อก่อให้เกิดผลกำไร กลับคืนมาในอัตราร้อยละเท่าใดของยอดขาย/บริการ หรือรายได้ดอกเบี้ยและผลตอบแทนจากการลงทุนสุทธิ กล่าวคือยอดขาย/บริการ หรือรายได้ดอกเบี้ยและผลตอบแทนจากการลงทุนสุทธิ ทุกๆ 100 บาท จะมีกำไรสุทธิ เกิดขึ้นเท่าใด สหกรณ์ควรวิเคราะห์สาเหตุและเปรียบเทียบกับปีก่อนๆ ด้วยว่ามีรายการใดปกติ นอกจากนี้ควรเปรียบเทียบกับสหกรณ์ของคู่แข่งที่มีขนาด ประเภท ทุนดำเนินงาน และปริมาณธุรกิจที่ใกล้เคียงกัน เพื่อจะได้ทราบว่าสหกรณ์บริหารงานได้มีประสิทธิภาพหรือไม่ และมีจุดอ่อนอยู่ที่ใดซึ่งควรปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพต่อไป ข้อสังเกต รายการค่าใช้จ่ายบางรายการที่นำไปหักจากรายได้เพื่อคำนวณกำไรสุทธินั้น อาจเป็นค่าใช้จ่ายที่มีได้เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี เช่น หนี้สงสัยจะสูญ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี เป็นต้น ดังนั้นในการนำอัตราส่วนมาเปรียบเทียบกัน สหกรณ์ควรพิจารณาประเด็นนี้ด้วย

มิติที่ 5 : L – Liquidity : สภาพคล่อง

สภาพคล่องหรือความเพียงพอต่อความต้องการใช้เงิน เป็นการพิจารณาความเพียงพอของเงินสด หรือสินทรัพย์ที่มีสภาพใกล้เคียงเงินสด รวมถึงสินทรัพย์อื่นที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่าย สภาพคล่อง วัดได้จากอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน ซึ่งคำนวณได้จากสัดส่วนระหว่างสินทรัพย์หมุนเวียนกับหนี้สิน

หมุนเวียน หากสหกรณ์มีความเสี่ยงของเงินทุน สหกรณ์จำเป็นต้องรักษาสภาพคล่องให้สูงเพียงพอ เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการขาดสภาพคล่องทางการเงิน

ความเพียงพอของสินทรัพย์ในการแปลงสภาพเป็นเงินสด ความเพียงพอของสภาพคล่องต่อความต้องการใช้เงิน พิจารณาสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียนหากสินทรัพย์หมุนเวียนมากกว่า ถือว่ามีสภาพคล่องดี หรือมีความเพียงพอต่อความต้องการใช้เงิน อย่างไรก็ตามต้องพิจารณาตัวสินทรัพย์หมุนเวียนที่สามารถแปลงเป็นเงินสดได้เร็วด้วย

ความสมดุลระหว่างสินทรัพย์สภาพคล่องกับภาระผูกพันทางการเงิน เปรียบเทียบความสมดุลระหว่างสินทรัพย์สภาพคล่องกับภาระหนี้ผูกพันทางการเงิน มีสินทรัพย์สภาพคล่องดำรงไว้เพียงพอต่อภาระผูกพันทางการเงิน หรือสหกรณ์มีแหล่งที่มาของกระแสเงินสดเพียงพอกับภาระผูกพันทางการเงินที่จะถึงกำหนดชำระหรือไม่ สาเหตุหลักของการขาดสภาพคล่องนั้นมาจากการบริหารสินทรัพย์และหนี้สินไม่ดีพอ รวมถึงปัญหาจากผลการดำเนินงาน เช่น มีภาระหนี้สินระยะสั้นมาก การถอนเงินฝากมากกว่าปกติ การนำเงินกู้ยืมระยะสั้นไปให้กู้ระยะยาว เป็นต้น ครอบคลุมของการเปลี่ยนเป็นเงินสด หรือกระแสเงินสดเข้ามาเพียงพอหรือไม่ เช่น อัตราลูกหนี้เงินกู้ระยะสั้นที่ชำระหนี้ได้ตามกำหนดต่อหนี้ที่ถึงกำหนดชำระและอายุเฉลี่ยของสินค้า

การที่สหกรณ์ประสบปัญหาการขาดสภาพคล่อง อาจมีสาเหตุมาจาก

1. ผู้บริหารการเงินขาดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและประสบการณ์ในการบริหารการเงิน ทำให้บริหารการเงินผิดพลาด หรือขาดความรอบคอบและความระมัดระวังในการลงทุนในหลักทรัพย์ที่ให้ผลตอบแทนสูงโดยไม่ได้คำนึงถึงความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น
2. การบริหารสินทรัพย์และหนี้สินไม่มีประสิทธิภาพ/ไม่สามารถเรียกเก็บหนี้ได้ตามกำหนด ทำให้มีลูกหนี้ค้างนานเป็นจำนวนมาก และขาดเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินงาน
3. มีการใช้เงินทุนไม่สอดคล้องกับการได้มาของเงินทุน เช่น บางสหกรณ์มีนโยบายในการดำรงสินทรัพย์หมุนเวียนต่ำ โดยนำเงินไปลงทุนในหลักทรัพย์ระยะยาว ซึ่งส่วนใหญ่จะได้อัตราผลตอบแทนที่สูงกว่าระยะสั้น
4. มีการทุจริต ทำให้ต้องมีการสำรองค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ และอาจทำให้สหกรณ์ขาดสภาพคล่อง หรือประสบผลขาดทุน
5. มีการปล่อยเงินกู้มากเกินไป โดยไม่วิเคราะห์ว่าเงินอาจไม่พอ หรือสมาชิก/สหกรณ์อื่น มีการถอนเงินฝากมากกว่าปกติในคราวเดียวกัน
6. มีอัตราการขายเป็นเงินสดลดลง การขายสินค้ามีแนวโน้มอยู่ในสถานะของลูกหนี้การค้า (ขายเชื่อ) มากขึ้น
7. เงินฝากธนาคารหรือพันธบัตรที่มีอยู่ ไม่สามารถนำไปใช้ในการหมุนเวียนได้ เนื่องจากนำไปใช้เป็นหลักประกันเงินกู้จากสถาบันการเงิน
8. กำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินรับฝากไม่สอดคล้องกับดอกเบี้ยเงินให้กู้

อัตราส่วนทางการเงิน ในมิติที่ 5 สภาพคล่อง มีอัตราส่วน ดังนี้

$$1. \text{ อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (เท่า)} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$$

อัตราส่วนนี้เป็นอัตราส่วนที่นิยมใช้กันมากที่สุด เพราะนอกจากจะเป็นการใช้เครื่องมือวัดความคล่องตัวหรือความสามารถในการชำระหนี้สินระยะสั้นของสหกรณ์ ณ เวลานั้นแล้ว ยังใช้วัดความปลอดภัยของเจ้าหนี้ที่จะได้รับชำระหนี้ ดังนั้น สหกรณ์จึงต้องมีทรัพย์สินหมุนเวียนสำรองไว้เสมอ โดยเฉพาะทรัพย์สินหมุนเวียนที่เปลี่ยนเป็นเงินสดได้เร็ว โดยทั่วไป อัตราส่วนทุนหมุนเวียนที่ถือว่าเหมาะสมและใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐานในการวัดอย่างง่ายคือ อัตราส่วน 2:1 ซึ่งหมายถึงสหกรณ์จะรักษาระดับสินทรัพย์หมุนเวียนได้ 2 บาท สำหรับหนี้สินหมุนเวียนทุกๆ 1 บาท อย่างไรก็ตาม การใช้ตัวเลขดังกล่าวเป็นมาตรฐานในการวัดเสมอไป ถือว่าอันตรายมาก เพราะการพิจารณาอัตราส่วนจะขึ้นอยู่กับคุณภาพของสินทรัพย์หมุนเวียน ตลอดจนสภาพแวดล้อมของสหกรณ์

ข้อสังเกตอัตราส่วนทุนหมุนเวียน

- ถ้าอัตราส่วนทุนหมุนเวียนมีค่าต่ำกว่าปกติหรือต่ำกว่าปีที่ผ่านมามาก แสดงว่าสหกรณ์อาจประสบปัญหาการชำระหนี้
- ถ้าอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนสูงผิดปกติ อาจเป็นไปได้ว่าสหกรณ์ไม่ได้ใช้เงินอย่างประหยัด คืออาจมีสินค้าคงคลังมากเกินไป ล้าสมัย ขายไม่ออก ลูกหนี้ขายเชื่อมีจำนวนมากหรือ ถือเงินสดเป็นจำนวนมาก
- แม้สหกรณ์จะมีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนเท่ากัน แต่สหกรณ์ที่มีทรัพย์สินหมุนเวียนส่วนใหญ่เป็นเงินสด ย่อมมีความคล่องตัวในการจ่ายภาระหนี้สินระยะสั้นได้ดีกว่าสหกรณ์ที่มีทรัพย์สินหมุนเวียนส่วนใหญ่เป็นสินค้าคงเหลือ
- ระยะเวลาในการเปลี่ยนสภาพลูกหนี้ และ/หรือสินค้าคงเหลือที่มีมูลค่าสูงเป็นเงินสด ไม่ได้มีการพิจารณาวงจรการเคลื่อนไหวของรายการต่างๆ ที่ประกอบเป็นสินทรัพย์หมุนเวียน ดังนั้น การวิเคราะห์สภาพคล่องเพียงอย่างเดียว อาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดได้

$$2. \text{ อัตราการหมุนของสินค้า (ครั้ง)} = \frac{\text{ต้นทุนสินค้าขาย}}{\text{สินค้าคงเหลือถัวเฉลี่ย}}$$

อัตราส่วนที่แสดงถึงจำนวนครั้งหรือจำนวนรอบที่สินค้าคงเหลือ ได้ถูกขายไปในรอบระยะเวลา 1 ปี บ่งชี้ความเพียงพอของสินค้าคงเหลือและการจัดการสินค้าคงเหลือว่ามีประสิทธิภาพเพียงใด สามารถเปลี่ยนแปลงสินค้าเป็นยอดขายได้มากน้อยเพียงใด

สินค้าคงเหลือส่วนใหญ่จะเป็นรายการที่มีมูลค่าสูง และมีความเสี่ยงสูงกว่าสินทรัพย์หมุนเวียนประเภทอื่น โดยเฉพาะในเรื่องของราคา การเสื่อมคุณภาพและความล้าสมัย อัตราหมุนของสินค้าเป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดความสามารถในการเปลี่ยนสินค้าเป็นเงินสด ทำให้ทราบว่าสหกรณ์สามารถจำหน่าย

สินค้าได้คล่องเพียงใด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการจัดสินค้าโดยวัดในรูปของจำนวนครั้ง ตลอดจน เป็นเครื่องบ่งชี้ความเพียงพอของสินค้า

$$3. \text{อายุเฉลี่ยของสินค้า (วัน)} = \frac{365 \text{ วัน}}{\text{อัตราหมุนของสินค้า}}$$

อัตราส่วนนี้แสดงว่า สหกรณ์ใช้เวลากี่วันที่จะสามารถขายสินค้าคงเหลือนั้นได้ใน 1 ครั้ง หากใช้เวลาในการขายสินค้าแต่ละครั้ง สหกรณ์อาจจะต้องหาสาเหตุเพื่อจะได้แก้ไขปรับปรุงได้ทันการณ์ ถ้าระยะเวลาในการขายสินค้าโดยเฉลี่ยมีจำนวนวันที่สูงขึ้น จะทำให้ได้เงินจากการขายช้าลง สหกรณ์ควรเพิ่มประสิทธิภาพในการขายสินค้าเพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาสินค้าเสื่อมสภาพชำรุดหรือล้าสมัย และควรสำรวจความต้องการของสมาชิกเพื่อจัดหาสินค้ามาจำหน่ายให้ตรงตามความต้องการในปริมาณที่เหมาะสม

มีข้อควรระวังในการวิเคราะห์ คือ อัตราส่วนนี้จะใช้วิเคราะห์กับสหกรณ์ประเภท การเกษตร ร้านค้า บริการและเครดิตยูเนียน (ถ้ามี) โดยสหกรณ์อาจดำเนินธุรกิจหลายธุรกิจ แต่ละธุรกิจจะมี สินค้าที่มีลักษณะแตกต่างกันมาก การคำนวณอัตราหมุนของสินค้าจึงควรแยกเป็นแต่ละธุรกิจ ซึ่งแต่ละ สหกรณ์มีนโยบายการตีราคาสินค้าคงเหลือแตกต่างกันไปในแต่ละปี เนื่องจากในงบการเงินจะแสดงมูลค่า สินค้าคงเหลือด้วยราคาทุนหรือราคามูลค่ายุติธรรม

$$4. \text{อัตราหมุนของลูกหนี้ (ครั้ง/รอบ)} = \frac{\text{ยอดขายเชื่อ}}{\text{ลูกหนี้การค้าถัวเฉลี่ย}}$$

อัตราหมุนของลูกหนี้ใช้วัดประสิทธิผลของนโยบายการให้สินเชื่อของสหกรณ์ในการบริหาร ลูกหนี้ ว่าสามารถเรียกเก็บหนี้ได้บ่อยครั้งเพียงใด โดยจะวัดในรูปของจำนวนครั้ง ในระหว่างปี และจำนวนวัน โดยเฉลี่ยที่เก็บหนี้ได้ อัตราส่วนนี้เป็นสิ่งบ่งบอกประสิทธิภาพในการจัดเก็บหนี้ หรือคุณภาพของลูกหนี้ เช่น ลูกหนี้บางรายอาจไม่ให้ความร่วมมือ หรือฐานะการเงินของลูกหนี้อาจตกต่ำ ฯลฯ ยิ่งอัตราหมุนของลูกหนี้สูง เท่าใด แสดงว่าระยะเวลาตั้งแต่สหกรณ์ขายสินค้านั้นออกไปจนถึงวันที่เรียกเก็บเงินได้ยิ่งสั้นลงเท่านั้น หรืออาจ กล่าวได้ว่าฝ่ายติดตามจัดเก็บหนี้มีความสามารถในการเก็บหนี้สูง หรือสหกรณ์อาจมีนโยบายที่เข้มงวดในการ ให้สินเชื่อ

ข้อสังเกตของอัตราหมุนของลูกหนี้

- นโยบายการให้สินเชื่อที่เข้มงวดหรือหย่อนเกินไปจะไม่มีผลดี ถ้านโยบายเข้มงวดเกินไป จะเป็นผลเสียต่อลูกหนี้การค้าที่เป็นลูกหนี้ที่ดี เพราะจะกีดขวางการขายผลผลิตของสหกรณ์ กำไรจะลดลง แต่ถ้าใช้นโยบายที่หย่อนเกินไป คือระยะเวลาในการเก็บหนี้ยาวนาน ลูกหนี้ค้างชำระเกินกำหนดจะมีจำนวนมาก และถ้าส่วนใหญ่เรียกเก็บหนี้ไม่ได้ จะกลายเป็นหนี้สูญ ผลคือกำไรจะลดลง ดังนั้นควรกำหนดนโยบายการให้สินเชื่อที่เป็นมาตรฐาน ซึ่งนักวิเคราะห์ทางการเงินมักกำหนดว่าระยะเวลาจัดเก็บหนี้ที่เหมาะสมจะประมาณ 20-30 วัน

- กรณีที่สหกรณ์มีการจำหน่ายสินค้าเป็นเงินเชื่อแก่สมาชิกเป็นจำนวนมากและลูกหนี้การค้าคงเหลือมีมูลค่าสูงเมื่อคิดเป็นร้อยละของสินทรัพย์หมุนเวียนของสหกรณ์ ควรนำอัตราหมุนของลูกหนี้ และระยะเวลาในการเก็บหนี้โดยเฉลี่ยมาพิจารณาประกอบ

- ในการเก็บหนี้ต้องมีประสิทธิภาพ สหกรณ์ควรมีการจัดทำตารางอายุลูกหนี้ แสดงระยะเวลาในการเป็นหนี้ของลูกหนี้ วิเคราะห์อายุของลูกหนี้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์คุณภาพของลูกหนี้

$$5. \text{ อัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด (\%)} = \frac{\text{ลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด} \times 100}{\text{ลูกหนี้เงินกู้ระยะสั้นที่ถึงกำหนดชำระ}}$$

อัตรานี้เป็นค่าเปรียบเทียบลูกหนี้เงินให้กู้ที่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดในรอบปีบัญชีกับหนี้ที่ถึงกำหนดชำระ แสดงถึงความสามารถในการเก็บหนี้จากลูกหนี้ ข้อสังเกต หากอัตราส่วนสูง แสดงว่าลูกหนี้ของสหกรณ์มีคุณภาพ ซึ่งจะสอดคล้องกับอัตราการค้างชำระหนี้ต่อหนี้ถึงกำหนดในมิติที่ 2 : คุณภาพของสินทรัพย์

มิติที่ 6 : S – Sensitivity : ผลกระทบต่อธุรกิจ

ผลกระทบที่มีผลต่อธุรกิจ หรือความอ่อนไหวของธุรกิจ คือปัจจัยเสี่ยงที่มีผลกระทบในแง่ลบต่อธุรกิจ

ปัจจัยเสี่ยง พิจารณาปัจจัยแวดล้อมสหกรณ์ สาเหตุการเกิดปัจจัยเสี่ยง อาจมาจากภาครัฐ หรือสถานการณ์ทั่วไป ภาวะวิกฤต ภัยธรรมชาติ ที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจ อันประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ การค้า การผลิต การบริโภค การลงทุน ภาวะคู่แข่งทางธุรกิจ นโยบายทางการเงินของรัฐ สภาพแวดล้อมของตลาดเงิน การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ย อัตราแลกเปลี่ยน นโยบายช่วยเหลือของภาครัฐ ระเบียบข้อบังคับ พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง สังคมและสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรม ทักษะคน ความเชื่อมั่น หรือค่านิยมทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เทคโนโลยีสารสนเทศ และวิทยาการใหม่ๆ หากสหกรณ์ไม่สามารถวางแผนกลยุทธ์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ย่อมส่งผลกระทบต่อธุรกิจของสหกรณ์

ผลกระทบต่อธุรกิจ ที่อาจจะเกิดจากปัจจัยเสี่ยงที่กล่าวมาข้างต้นจะกระทบต่อการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ทั้งในด้านต้นทุน ค่าใช้จ่าย การไหลเวียนของเงินทุน ปริมาณธุรกิจของธุรกิจ และการกำหนดอัตราดอกเบี้ย

บทที่ 3
บทสรุป

สรุปการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ด้วย CAMELS

มิติ	อัตราส่วน	สูตรการหาอัตราส่วน	แนวการวิเคราะห์
มิติที่ ๑ : C ความ เข้มแข็ง ของเงินทุน	๑.๑ อัตราส่วน หนี้สิน ทั้งสิ้นต่อ ทุน	<u>หนี้สินทั้งสิ้น</u> ทุนของสหกรณ์	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นการวิเคราะห์โครงสร้างเงินทุน ว่ามีแหล่งที่มาของเงินทุนดำเนินงาน จากการก่อหนี้สินหรือทุนมากน้อยเพียงใด โดยปกติไม่ควรเกิน ๘๐% หรือ ๐.๘ เท่า - หากอัตราส่วนสูงแสดงว่าสหกรณ์มีหนี้สินมากกว่าทุนซึ่งทำให้เกิดความเสี่ยงทางการเงินยิ่งอัตราส่วนสูงเท่าใดความสามารถในการชำระหนี้เพื่อให้บรรลุข้อผูกพันก็กระทำได้ยากขึ้น เจ้าหน้าที่อาจมีความเสี่ยงในการได้รับชำระหนี้ - หากอัตราส่วนต่ำแสดงว่าสหกรณ์มีทุนมากกว่าหนี้สิน เจ้าหน้าที่มีความเสี่ยงต่ำ และมีโอกาสที่จะได้รับชำระหนี้จากสหกรณ์ค่อนข้างสูง
	๑.๒ อัตราส่วน หนี้สิน (เท่า)	<u>หนี้สินทั้งสิ้น</u> สินทรัพย์ทั้งสิ้น	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นการวิเคราะห์ว่าสินทรัพย์ทั้งสิ้นหรือทุนดำเนินงานที่ได้มาทั้งสิ้นมีส่วนที่เป็นหนี้สินทั้งสิ้นเท่าใด - หากอัตราส่วนสูงแสดงว่าส่วนใหญ่เงินทุนของสหกรณ์มาจากการก่อหนี้ ซึ่งเป็นความเสี่ยงสำหรับเจ้าหน้าที่ต่อการได้รับชำระหนี้รวมถึงโอกาสที่สหกรณ์จะขาดสภาพคล่อง - หากอัตราส่วนต่ำแสดงว่าสหกรณ์มีสินทรัพย์ทั้งสิ้นมากพอที่จะชำระหนี้ระยะยาวเจ้าหน้าที่จะได้รับความคุ้มครองและโอกาสเสี่ยงต่ำที่จะไม่ได้รับชำระหนี้
	๒. อัตราส่วน ทุน สำรองต่อ สินทรัพย์ (เท่า)	<u>ทุนสำรอง</u> สินทรัพย์ทั้งสิ้น	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นการวิเคราะห์ความเข้มแข็งของเงินทุน โดยดูว่าสหกรณ์มีการจัดสรรทุนสำรองไว้มากน้อยเพียงใด - หากอัตราส่วนสูงแสดงว่าสหกรณ์มีเกราะป้องกันทางการเงินที่ดี และมีความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ - หากอัตราส่วนต่ำแสดงว่าสหกรณ์ยังมีทุนสำรองตามกฎหมายในสัดส่วนที่ต่ำ เมื่อเทียบกับสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ สหกรณ์อาจประสบปัญหา หากดำเนินงานขาดทุน
๓. อัตรา การ เติบโต ของ สหกรณ์ (ร้อยละ)		<u>ทุนของสหกรณ์ปีปัจจุบัน —</u> <u>ทุนของสหกรณ์ปีก่อน x100</u> ทุนของสหกรณ์ปีก่อน	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นการดูทิศทางการเติบโตของทุน ว่ามีแนวโน้มอย่างไร เพราะจะมีผลกระทบต่ออัตราส่วนหนี้สินต่อทุน - หากกรณีค่าที่ได้เป็นบวก แสดงว่าสหกรณ์มีทุนของสหกรณ์ในการดำเนินงานปีปัจจุบันสูงขึ้นกว่าปีก่อน - หากกรณีค่าที่ได้เป็นลบ แสดงว่าสหกรณ์มีทุนของสหกรณ์ในการดำเนินงานปีปัจจุบันลดลงกว่าปีก่อน

	อัตราส่วน	สูตรการหาอัตราส่วน	แนวการวิเคราะห์
	๔. อัตราการเติบโตของหนี้ (ร้อยละ)	$\frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้นของสหกรณ์ปัจจุบัน} - \text{หนี้สินทั้งสิ้นของสหกรณ์ปีก่อน} \times 100}{\text{หนี้สินทั้งสิ้นของสหกรณ์ปีก่อน}}$	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นการดูทิศทางการเติบโตของหนี้สินว่ามีแนวโน้มอย่างไรเพราะจะมีผลกระทบต่อชำระหนี้และสภาพคล่อง - หากกรณีค่าที่ได้เป็นบวก แสดงว่าสหกรณ์ได้เงินทุนมาด้วยการก่อหนี้สินในปีปัจจุบันสูงขึ้นกว่าปีก่อน - หากกรณีค่าที่ได้เป็นลบ แสดงว่าสหกรณ์ได้เงินทุนมาด้วยการก่อหนี้สินในปีปัจจุบันต่ำกว่าปีก่อน ซึ่งอาจเนื่องมาจากสหกรณ์มีสภาพคล่องสูงขึ้นหรืออาจจะระดมเงินทุนได้จากสมาชิกมากขึ้นจึงก่อหนี้้น้อยลง
	๕. อัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ร้อยละ)	$\frac{\text{กำไรสุทธิ} \times 100}{\text{ทุนของสหกรณ์ถัวเฉลี่ย}}$	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นการแสดงถึงความสามารถในการใช้เงินทุนของสหกรณ์เพื่อให้เกิดผลตอบแทน ทั้งนี้ จะขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆทั้งด้านการถือหุ้น การใช้เงินทุนในการดำเนินงาน - ถ้าอัตราส่วนสูงแสดงถึงประสิทธิภาพหรือการดำเนินงานได้รับผลประโยชน์เป็นที่น่าพอใจ - ถ้าอัตราส่วนต่ำแสดงถึงการใช้เงินทุนที่ไม่มีประสิทธิภาพ หรือขาดระบบการใช้เงินทุนที่ดี และมีปัญหาการใช้เงินสูง
มิติที่ ๒ : A Asset quality: คุณภาพของสินทรัพย์	๑. อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)	$\frac{\text{ขายหรือบริการสินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย} \text{ หรือ รายได้ } \text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}}$	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นการแสดงถึงประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์เพื่อก่อให้เกิดรายได้ว่ามากน้อยเพียงใดในรอบปี อัตราที่ได้จะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับประเภท ขนาดของสหกรณ์และควรเปรียบเทียบกับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ด้วย - ถ้าอัตราส่วนสูง แสดงถึงความสามารถในการใช้สินทรัพย์ เพื่อก่อให้เกิดรายได้สูง สินทรัพย์มีคุณภาพ - ถ้าอัตราส่วนต่ำ สหกรณ์อาจใช้ทรัพย์สินที่มีอยู่ไม่เต็มที่ ก่อให้เกิดรายได้น้อย
	๒. อัตราหมุนของสินทรัพย์ถาวร(รอบ)	$\frac{\text{ขายหรือบริการสินทรัพย์ถาวร (สุทธิ) } \text{ หรือ รายได้ } \text{สินทรัพย์ถาวร (สุทธิ)}}$	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นอัตราส่วนที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ถาวรเพื่อก่อให้เกิดรายได้ว่ามากน้อยเพียงใดในรอบปี - ถ้าอัตราส่วนสูง แสดงถึงความสามารถในการใช้สินทรัพย์ถาวรเพื่อก่อให้เกิดรายได้สูงสินทรัพย์มีคุณภาพดีและก่อให้เกิดความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร - ถ้าอัตราส่วนต่ำ สหกรณ์อาจใช้สินทรัพย์ถาวรที่มีอยู่ไม่เต็มที่ ก่อให้เกิดรายได้น้อยอาจเป็นเพราะสินทรัพย์ถาวรมากเกินไปหรือไม่มีความจำเป็นต้องใช้
	๓. อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ร้อยละ)	$\frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน} \times 100}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นของสหกรณ์ถัวเฉลี่ย}}$	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นอัตราส่วนที่แสดงถึงประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์เพื่อให้เกิดกำไร และควรมีการเปรียบเทียบกับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ซึ่งโดยปกติจะสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน - ถ้าอัตราส่วนสูงแสดงถึงผลการดำเนินงานอยู่ในขั้นดีหรือการบริหารทรัพยากรที่มีอยู่เกิดประสิทธิภาพ (ควรเปรียบเทียบกับอัตราหมุนของสินทรัพย์ด้วย) - ถ้าอัตราส่วนต่ำแสดงถึงผลการดำเนินงานอยู่ในระดับต่ำหรือการบริหารทรัพยากรที่มีอยู่ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร(ควรเปรียบเทียบกับอัตราหมุนของสินทรัพย์ด้วย)

	อัตราส่วน	สูตรการหาอัตราส่วน	แนวการวิเคราะห์
	๔. อัตราการเติบโตของสินทรัพย์(ร้อยละ)	$\frac{\text{สินทรัพย์ของสหกรณ์ปีปัจจุบัน} - \text{สินทรัพย์ของสหกรณ์ปีก่อน} \times 100}{\text{สินทรัพย์ของสหกรณ์ปีก่อน}}$	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นอัตราส่วนที่ดูทิศทางการเติบโตของสินทรัพย์ว่ามีแนวโน้มอย่างไร ถ้าสินทรัพย์มีคุณภาพดี ก็จะส่งผลต่ออัตราหมุนของสินทรัพย์และผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ให้สูงขึ้นด้วย - หากกรณีค่าที่ได้เป็นบวก แสดงว่าปัจจุบันสหกรณ์มีการนำเงินไปลงทุนในสินทรัพย์เพิ่มสูงขึ้นกว่าปีก่อน อาจเนื่องจากการให้สมาชิกหรือสหกรณ์อื่นกู้ยืมเงิน - หากกรณีค่าที่ได้เป็นลบ แสดงว่าปัจจุบัน สหกรณ์มีสินทรัพย์ลดลงจากปีก่อน อาจเป็นเพราะสมาชิกมีการกู้ยืมเงินลดลง
	๕. อัตราการค้างชำระหนี้ต่อหนี้ถึงกำหนด(ร้อยละ)	$\frac{\text{ลูกหนี้ระยะสั้นที่ไม่ชำระหนี้ตามกำหนด} \times 100}{\text{ลูกหนี้ระยะสั้นถึงกำหนดชำระ}}$	<p>ลูกหนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ถ้าอัตราส่วนสูงแสดงว่าสหกรณ์มีลูกหนี้ที่มีปัญหาและไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด ซึ่งจะส่งผลให้สหกรณ์ขาดสภาพคล่องและไม่มีเงินไปขยายธุรกิจให้เติบโต อีกทั้งยังไม่สามารถชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ได้ตามกำหนด - ถ้าอัตราส่วนต่ำ แสดงว่าสหกรณ์มีประสิทธิภาพในการเก็บหนี้ ประกอบกับลูกหนี้มีคุณภาพดีสามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดเวลา ไม่มีการค้างชำระหนี้หรือมีอัตราค้างต่ำ ซึ่งจะส่งผลให้สหกรณ์มีสภาพคล่องทางการเงินในการดำเนินงาน
มิติที่ ๓ : M Management Capability : ชีตความสามารถในการบริหาร	๑. อัตราการเติบโตของปริมาณธุรกิจ(ร้อยละ)	$\frac{\text{มูลค่าธุรกิจรวมปีปัจจุบัน} - \text{มูลค่าธุรกิจรวมปีก่อน} \times 100}{\text{มูลค่าธุรกิจรวมปีก่อน}}$	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นการดูทิศทางการเติบโตของปริมาณธุรกิจต่างๆของสหกรณ์ว่ามีแนวโน้มอย่างไร - กรณีค่าที่ได้เป็นบวก แสดงว่าสหกรณ์มีมูลค่าธุรกิจปัจจุบันในจำนวนที่เพิ่มขึ้น อาจเป็นการเพิ่มธุรกิจใหม่/การขยายธุรกิจเดิม นโยบายด้านราคาหรือตลาดซึ่งทำให้สมาชิกหรือบุคคลอื่นมาทำธุรกรรมกับสหกรณ์เพิ่มมากขึ้นทำให้สหกรณ์สามารถให้บริการสมาชิกเพิ่มขึ้นด้วย - กรณีค่าที่ได้เป็นลบ แสดงว่าสหกรณ์มีปริมาณการดำเนินธุรกิจโดยรวมต่ำกว่าปีก่อน อาจเนื่องมาจากสหกรณ์ประสบปัญหาการขาดแคลนเงินทุนหรือชะลอการดำเนินธุรกิจ
มิติที่ ๔ : E Earning sufficiency : การทำกำไร	๑. กำไรต่อสมาชิก (บาท)	$\frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{จำนวนสมาชิก}}$	<ul style="list-style-type: none"> - สหกรณ์มีผลกำไรจากการดำเนินงานคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่าใดต่อสมาชิก ๑ คน - ถ้าอัตราส่วนสูง แสดงว่าสหกรณ์มีความสามารถในการทำกำไรได้สูง ส่งผลให้กำไรต่อสมาชิกสูงขึ้นด้วย - ถ้าอัตราส่วนต่ำ แสดงว่าสหกรณ์ยังมีความสามารถในการทำกำไรได้ไม่สูงนักส่งผลให้กำไรต่อสมาชิกลดลง
	๒. เงินออมต่อสมาชิก (บาท)	$\frac{\text{เงินรับฝาก(สมาชิก)} + \text{ทุนเรือนหุ้น}}{\text{จำนวนสมาชิก}}$	<p>เป็นอัตราส่วนที่แสดงถึงเงินที่สมาชิกออมไว้กับสหกรณ์ ทั้งในรูปของทุนเรือนหุ้นและเงินรับฝากคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่าไรต่อสมาชิก ๑ คน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ถ้าอัตราส่วนสูง แสดงว่าสมาชิกสหกรณ์มีเงินฝากและเงินสะสมค่าหุ้นกับสหกรณ์มาก ส่งผลให้เงินออมต่อสมาชิกสูงขึ้นด้วย - ถ้าอัตราส่วนต่ำ แสดงว่าสมาชิกสหกรณ์มีเงินฝากและเงินสะสมค่าหุ้นยังไม่มากส่งผลให้เงินออมต่อสมาชิกต่ำ

มิติ	อัตราส่วน	สูตรการหาอัตราส่วน	แนวการวิเคราะห์
	๓. หนี้สินต่อสมาชิก (บาท)	$\frac{\text{หนี้สินของสมาชิก}}{\text{จำนวนสมาชิก}}$	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นอัตราส่วนที่แสดงให้เห็นว่าเงินที่สมาชิกเป็นหนี้กับสหกรณ์คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่าใดต่อสมาชิก ๑ คน - ถ้าอัตราส่วนสูงแสดงถึงสมาชิกสหกรณ์มีการกู้ยืมเงินจากสหกรณ์มากส่งผลให้หนี้สินต่อสมาชิกสูงขึ้นด้วย - ถ้าอัตราส่วนต่ำ แสดงถึงสมาชิกสหกรณ์มีการกู้ยืมเงินจากสหกรณ์ไม่มากส่งผลให้หนี้สินของสมาชิกต่ำ
	๔. อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน (ร้อยละ)	$\frac{\text{ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน} \times 100}{\text{กำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน}}$	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นอัตราส่วนที่จะทำให้ทราบว่าในรอบระยะเวลาบัญชีหนึ่งๆ สหกรณ์มีกำไรก่อนหักค่าใช้จ่าย เป็นร้อยละเท่าไรของค่าใช้จ่าย ซึ่งแสดงถึงความสามารถในการบริหารค่าใช้จ่ายดำเนินงาน - ถ้าอัตราส่วนสูง แสดงว่าสหกรณ์มีกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงานน้อย เมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายดำเนินงาน ซึ่งทำให้สหกรณ์มีกำไรสุทธิต่ำ - ถ้าอัตราส่วนต่ำ แสดงว่าสหกรณ์มีกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงานซึ่งเป็นผลดีแก่สหกรณ์ และทำให้สหกรณ์มีกำไรสุทธิสูง
	๕. อัตราค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (ร้อยละ)	$\frac{\text{ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน} \times 100}{\text{ขาย หรือ บริการ หรือ ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน รายได้} \times 100}$	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นอัตราส่วนที่แสดงถึงการวัดการควบคุมค่าใช้จ่ายกับการสร้างรายได้ ซึ่งจะชี้ให้เห็นถึงการเคลื่อนไหวระหว่างรายได้/ยอดขาย/บริการ กับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร - ถ้าอัตราส่วนสูง แสดงว่าสหกรณ์อาจมีการควบคุมค่าใช้จ่ายไม่เหมาะสม ซึ่งสหกรณ์ควรวิเคราะห์หาสาเหตุ และควบคุมค่าใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น - ถ้าอัตราส่วนต่ำ แสดงว่าสหกรณ์มีการควบคุมค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม
	๖. อัตราการเติบโตของทุนสำรอง (ร้อยละ)	$\frac{\text{ทุนสำรองปีปัจจุบัน} - \text{ทุนสำรองปีก่อน} \times 100}{\text{ทุนสำรองปีก่อน}}$	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นการดูทิศทางการเติบโตของทุนสำรองของสหกรณ์ ว่ามีแนวโน้มอย่างไร - ถ้าอัตราส่วนสูง แสดงว่าสหกรณ์มีเงินสำรองมากขึ้นในระหว่างปี ซึ่งอาจมาจากการจัดสรรกำไรสุทธิเข้าเงินสำรองตามกฎหมาย สหกรณ์หรือมีการได้มาโดยวิธีอื่น - ถ้าอัตราส่วนต่ำ แสดงว่าสหกรณ์มีการใช้เงินสำรองในระหว่างปี ซึ่งอาจมาจากการชดเชยส่วนขาดทุน หรือเหตุอื่นตามกฎหมาย สหกรณ์
	๗. อัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่น (ร้อยละ)	$\frac{\text{ทุนสะสมอื่นปีปัจจุบัน} - \text{ทุนสะสมอื่นปีก่อน} \times 100}{\text{ทุนสะสมอื่นปีก่อน}}$	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นการดูทิศทางการเติบโตของทุนสะสมอื่นของสหกรณ์ ว่ามีแนวโน้มอย่างไร - ถ้าอัตราส่วนสูง แสดงว่าสหกรณ์มีการจัดสรรทุนสะสมอื่นๆมากขึ้นในระหว่างปีและมีการใช้เงินทุนน้อยกว่าการได้มาของทุนสะสมอื่น - ถ้าอัตราส่วนต่ำ แสดงว่าสหกรณ์มีการใช้เงินสะสมอื่นในปัจจุบันมากกว่าเงินทุนที่มีอยู่ในปัจจุบัน
	๘. อัตราการเติบโตของกำไร (ร้อยละ)	$\frac{\text{กำไรสุทธิปีปัจจุบัน} - \text{กำไรสุทธิปีก่อน} \times 100}{\text{กำไรสุทธิปีก่อน}}$	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นการดูทิศทางการเติบโตของกำไรสุทธิของสหกรณ์ว่ามีแนวโน้มอย่างไร - ถ้าอัตราส่วนสูง แสดงว่าสหกรณ์มีกำไรสุทธิประจำปีในรอบปีปัจจุบันมากกว่าปีก่อน ซึ่งสหกรณ์อาจเปรียบเทียบกับเป้าหมายอัตรากำไรที่กำหนดไว้ ว่ามีการเพิ่มขึ้นกว่าปีก่อนร้อยละเท่าไร

	อัตราส่วน	สูตรการหาอัตราส่วน	แนวการวิเคราะห์
	๙. อัตรา กำไรขั้นต้น (ร้อยละ)	<u>กำไรขั้นต้นของ ... x100</u> ขายสุทธิ	<p>- ถ้าอัตราส่วนต่ำ แสดงว่าสหกรณ์มีกำไรสุทธิประจำปีในรอบปีปัจจุบันต่ำกว่าปีก่อน อาจเนื่องจากสหกรณ์ประสบปัญหาการขาดทุน ซึ่งสหกรณ์ควรหาเหตุผลว่าเป็นเพราะเหตุใด</p> <p>- เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดความสามารถในการดำเนินการของสหกรณ์ว่ามีกำไรขั้นต้นเป็นร้อยละเท่าใดของยอดขายสามารถกำหนดราคาขายและการควบคุมต้นทุนขายที่เหมาะสมโดยเปรียบเทียบกับยอดขาย(แต่ละสินค้า)</p> <p>- ถ้าอัตราส่วนสูง แสดงว่าต้นทุนขายต่ำซึ่งอาจเป็นเพราะสหกรณ์สามารถควบคุมการซื้อในราคาต่ำลงหรือสหกรณ์สามารถกำหนดราคาขายได้สูงขึ้น</p> <p>- ถ้าอัตราส่วนต่ำ แสดงว่าต้นทุนขายสูงซึ่งสหกรณ์ต้องพิจารณารายการที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงและควบคุมต้นทุนให้เหมาะสม</p>
	๑๐. อัตรา กำไรสุทธิ (ร้อยละ)	<u>กำไรสุทธิประจำปี x100</u> ขาย หรือ บริการ หรือ <u>กำไรสุทธิประจำปี x100</u> รายได้	<p>- เป็นอัตราส่วนที่แสดงถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานเพื่อก่อให้เกิดผลกำไรกลับคืนมาในอัตราร้อยละของรายได้หรือยอดขาย/บริการ ควรมีการเปรียบเทียบกับปีก่อนๆของสหกรณ์และสหกรณ์อื่นที่มีขนาด และประเภทเดียวกัน</p> <p>- ถ้าอัตราส่วนสูง แสดงว่าสหกรณ์มีความสามารถในการทำกำไรสูงแสดงถึงการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>- ถ้าอัตราส่วนต่ำ แสดงว่าสหกรณ์มีความสามารถในการทำกำไรต่ำการบริหารงานยังมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอ ซึ่งสหกรณ์ควรวิเคราะห์หาสาเหตุและหาแนวทางแก้ไข</p>
มิติที่ ๕ : L Liquidity : สภาพคล่อง	๑. อัตราส่วน ทุน หมุนเวียน (เท่า)	<u>สินทรัพย์หมุนเวียน</u> หนี้สินหมุนเวียน	<p>- สหกรณ์มีสินทรัพย์หมุนเวียนมากกว่าหนี้สินหมุนเวียนก็เท่า เพื่อดูความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นของสหกรณ์</p> <p>คล่องมาก ๒:๑ คล่องปานกลาง ๑.๕:๑ ขาดสภาพคล่อง ๐.๕:๑</p> <p>- ถ้าอัตราส่วนสูง แสดงว่าสหกรณ์มีสภาพคล่องและมีความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นได้สูง เจ้าหนี้ได้รับความคุ้มครอง แต่ก็มีข้อควรระวังคือ ๑ . สหกรณ์อาจมีลูกหนี้ที่มีปัญหาในการชำระหนี้หรือมีสินค้าคงเหลือที่ล้าสมัย/เสื่อมสภาพรวมอยู่ด้วย ซึ่งทำให้อัตราส่วนนี้สูงแต่ไม่มีคุณภาพและสินทรัพย์ไม่ก่อให้เกิดรายได้กับสหกรณ์เท่าที่ควร ๒. สหกรณ์ควรนำปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องมาพิจารณาประกอบการวิเคราะห์ด้วย</p> <p>- ถ้าอัตราส่วนต่ำ สหกรณ์อาจไม่สามารถชำระหนี้ระยะสั้นได้เมื่อครบกำหนด แต่ปัจจุบันสหกรณ์มีการระดมเงินฝากจากสมาชิกมาใช้ในการบริหาร ซึ่งมีลักษณะเป็นการบริหารเงินรับฝากมากกว่าการบรหารทุนเรือนหุ้น จึงมีหนี้สินหมุนเวียนมาก และทำให้อัตราส่วนนี้ต่ำ</p>

	อัตราส่วน	สูตรการหาอัตราส่วน	แนวการวิเคราะห์
	๒. อัตราส่วนหมุนเวียนเร็ว(เท่า)	<p style="text-align: center;">สินทรัพย์หมุนเวียน — สินทรัพย์หมุนเวียนที่เปลี่ยนเป็นเงินสดได้เร็ว สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น หนี้สินหมุนเวียน</p>	<p style="text-align: center;">แนวการวิเคราะห์</p> <ul style="list-style-type: none"> - โดยทั่วไป อัตราส่วนนี้ = ๑:๑ ถือว่าใช้ได้ - ถ้าอัตราส่วนนี้สูง แสดงว่าสหกรณ์มีสภาพคล่องทางการเงินสูง - ถ้าอัตราส่วนนี้ต่ำ แสดงว่าสหกรณ์อาจไม่สามารถชำระหนี้สินระยะสั้นได้ เมื่อครบกำหนด
	๓. อัตราหมุนของสินค้า (ครั้ง/รอบ)	<p style="text-align: center;">ต้นทุนสินค้าขาย (เฉพาะธุรกิจจัดหาสินค้าจำหน่าย) สินค้าคงเหลือสุทธิช่วงต่อ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นอัตราส่วนที่แสดงถึงความสามารถของสหกรณ์ในการจัดจำหน่ายสินค้าในการจำหน่ายสินค้าในงวด ๑ รอบ โดยทั่วไป คือ ๖-๗ ครั้งต่องวด แต่มีสินค้าบางประเภทที่มีอัตราหมุนของสินค้าต่ำ เช่น สินค้าที่มีราคาแพงมากหรือการทำซ้ำวนปี - ถ้าอัตราส่วนสูงแสดงว่าสินค้ามีการหมุนเวียนเร็วสามารถแปลงเป็นเงินสดได้เร็ว แต่ต้องระวังว่าอาจเป็นเพราะมีการลดราคาขายปลายปี หรือมีสินค้าเสื่อมชำรุด เป็นจำนวนมาก - ถ้าอัตราส่วนต่ำ แสดงถึงความสามารถในการแปลงสินค้าให้เกิดเป็นรายได้น้อย ซึ่งอาจเป็นเพราะมีสินค้ามากเกินความต้องการของสมาชิก หรือเป็นสินค้าที่ล้าสมัยเสื่อมคุณภาพ
	๔. อายุเฉลี่ยสินค้า (ระยะเวลาในการขายโดยเฉลี่ย) (วัน)	<p style="text-align: center;">๓๖๐ วัน หรือ ๓๖๕ วัน (366) วัน อัตราหมุนของสินค้า</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นอัตราส่วนที่แสดงถึงสหกรณ์ใช้จำนวนวันหรือระยะเวลาโดยเฉลี่ยกี่วันที่จะสามารถขายสินค้าคงเหลือนั้นได้ใน ๑ ครั้ง - ถ้าอัตราส่วนสูงแสดงว่าสหกรณ์ขายสินค้าได้ช้า สหกรณ์ควรมีประสิทธิภาพในการขายสินค้าเพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาสินค้าเสื่อมสภาพ ชำรุด หรือล้าสมัย และควรสำรวจความต้องการของสมาชิกสหกรณ์เพื่อการจัดหาสินค้ามาจำหน่ายได้ตรงตามความต้องการในปริมาณที่เหมาะสม - ถ้าอัตราส่วนต่ำ แสดงให้เห็นว่าสหกรณ์มีการขายสินค้าได้โดยเร็ว ทำให้สหกรณ์มีเงินสดที่ใช้หมุนเวียนในการดำเนินงานได้อย่างคล่องตัวขึ้น
	๕. อัตราหมุนของลูกหนี้ (รอบ/ครั้ง)	<p style="text-align: center;">ยอดขายเชื่อ ลูกหนี้การค้าเฉลี่ย</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นอัตราส่วนที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถของสหกรณ์ในการเก็บหนี้ในงวด ๑ รอบ ขึ้นอยู่กับประเภทและลักษณะการดำเนินธุรกิจ รวมถึงขนาดของสหกรณ์ - ถ้าอัตราส่วนสูง แสดงว่าสหกรณ์เก็บหนี้ได้สูง และนำเงินมาหมุนเวียนใหม่เพื่อให้เกิดรายได้มากขึ้นซึ่งอาจเป็นเพราะสหกรณ์มีนโยบายที่เข้มงวดในการให้สินเชื่อ - ถ้าอัตราส่วนต่ำ แสดงว่าสหกรณ์มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดเก็บหนี้ ซึ่งอาจเป็นหนี้ค้างชำระหรือหนี้เสีย แสดงถึงประสิทธิภาพในการบริหารลูกหนี้ต่ำคุณภาพของลูกหนี้ไม่ดี ซึ่งอาจเนื่องมาจากสหกรณ์ไม่เข้มงวดในการให้สินเชื่อ
	๖. ระยะเวลาในการเก็บหนี้ โดยเฉลี่ย(วัน)	<p style="text-align: center;">(366) วัน อัตราหมุนของลูกหนี้</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นอัตราส่วนที่แสดงจำนวนวันหรือระยะเวลาโดยเฉลี่ยที่สหกรณ์ใช้ในการลงทุนในลูกหนี้หรือเก็บเงินจากลูกหนี้ต่อครั้ง การมีลูกหนี้ค้างนาน อาจทำให้มีค่าใช้จ่ายในการติดตามเก็บหนี้เพิ่มขึ้น และอาจต้องตัดเป็นหนี้สูญได้ - ถ้าอัตราส่วนสูง แสดงว่าสหกรณ์อาจมีปัญหาเกี่ยวกับนโยบายการให้สินเชื่อหรือนโยบายการเรียกเก็บเงินจากลูกหนี้ - ถ้าอัตราส่วนต่ำ แสดงว่าสหกรณ์สามารถเก็บหนี้ได้เร็ว

บทที่ 4

ข้อเสนอแนะ

ในการใช้เครื่องมือการบริหารการเงินให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์นั้น มีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะต่อผู้ใช้ข้อมูลทางการเงินหรือผู้วิเคราะห์ข้อมูลไม่ว่าจะเป็นในส่วนของผู้บริหารสหกรณ์ ผู้สอบบัญชี และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

1. การบริหารการเงินนอกจากต้องมีความรู้ด้านการบริหารการเงินการบัญชีแล้ว ยังต้องมีความรู้ด้านอื่นๆประกอบด้วย เช่น กฎหมาย นโยบายรัฐบาล การตลาด เป็นต้น ดังนั้นผู้วิเคราะห์ต้องศึกษาและทำความเข้าใจหลักการบริหารการเงินและความรู้ด้านอื่นๆเพื่อให้สามารถวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกและถูกต้อง
2. ผู้วิเคราะห์ข้อมูลต้องเลือกใช้เครื่องมือการบริหารการเงินที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการ และสามารถใช้เครื่องมือการบริหารการเงินหลายๆแบบร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้การแปลผล และการวิเคราะห์ข้อมูลมีความถูกต้อง ชัดเจนมากขึ้น
3. ก่อนการตัดสินใจได้มาซึ่งเงินทุนหรือตัดสินใจลงทุนใดๆ ผู้บริหารสหกรณ์หรือผู้ใช้ข้อมูลทางการเงินต้องวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของแหล่งได้มาและใช้ไปของเงินทุนที่สหกรณ์สนใจ
4. สหกรณ์ที่มีเงินเหลือหรือมีสภาพคล่องสูง ควรกระจายความเสี่ยงของการลงทุนให้มีความมั่นคงปลอดภัย หากสหกรณ์เลือกลงทุนในตราสารทางการเงิน สหกรณ์ต้องพิจารณาปัจจัยสำคัญต่างๆที่เกี่ยวข้องประกอบการตัดสินใจ
5. กรณีสหกรณ์มีการใช้เงินทุนในสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน โดยเฉพาะการลงทุนในสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน เช่น อาคาร ที่ดิน อุปกรณ์ สหกรณ์ต้องมีการปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย/ข้อบังคับ/ระเบียบของสหกรณ์ และมีการวางแผนการใช้สินทรัพย์ให้เกิดประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจก่อให้เกิดรายได้ที่คุ้มค่าต่อการลงทุน
6. สหกรณ์ควรมีการจัดทำงบประมาณเงินสดล่วงหน้าอย่างต่อเนื่อง อาจเป็นรายเดือนหรือรายไตรมาส เพื่อให้ทราบช่วงเวลาและปริมาณเงินที่สหกรณ์ต้องการใช้เงินหรือควรรักษาไปลงทุน
7. สหกรณ์ควรให้ความสำคัญกับการสะสมทุนสำรอง ซึ่งเป็นทุนที่มีความเข้มแข็งและมั่นคงในระยะยาว รวมถึงการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องให้เป็นไปตามกฎหมายและประกาศกฎกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
8. ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสหกรณ์ เพื่อให้การดำเนินงานของบุคลากรสหกรณ์เป็นไปตามระบบการควบคุมภายในที่ดีทั้งในด้านการบริหาร การเงิน การจัดการ และมีการติดตามประเมินผลอย่างเป็นอย่างระบบ อย่างต่อเนื่อง
9. สร้างกลยุทธ์ความร่วมมือหรือความเชื่อมโยงกับภาคีเครือข่ายที่ดำเนินธุรกิจเหมือนกัน ซึ่งเป็นการช่วยเหลือและส่งเสริมการดำเนินธุรกิจระหว่างสหกรณ์ด้วยกันแล้ว ยังทำให้ขบวนการสหกรณ์มีความเข้มแข็งด้วย